

NORDISK REVY

tidning för vetenskaplig kritik och universitetsangelägenheter

under medverkan af

Prof. H. N. Almqvist, Bibl.-aman. A. Andersson, Fil. Kand. R. Arpi, Fil. Lic. A. Bendixson, Doc. J. E. Berggren, Doc. H. Bergstedt, Fil. Dr. M. Billing, Labor. M. G. Blix, Doc. K. H. Blomberg, Doc. S. J. Boëthius, Doc. A. L. Bygdén, Prof. P. T. Cleve, Doc. O. A. Danielsson, Doc. D. Davidson, Bibliotekar. A. C. Drolsum, Doc. J. A. Ekman, Doc. A. Erdmann, Doc. H. von Feilitzen, Doc. K. B. J. Forssell, Adj. P. A. Geijer, Prof. C. Goos, Prof. F. Gustafsson, Prof. J. Hagströmer, Prof. S. F. Hammarstrand, Prof. S. E. Henschen, Prof. H. H. Hildebrandsson, Prof. Edv. Hjelt, Doc. H. Hjärne, Prof. H. Hoffding, Doc. O. V. Knös, Prof. I. S. Landtmanson, Prof. L. F. Löffler, Bibl.-aman. C. H. E. Levenhaupt, Bibl.-aman. E. H. Lind, Doc. J. A. Lundell, Prof. C. G. Lundquist, Doc. A. N. Lundström, Jur. Kand. C. O. Montan, Prof. C. R. Nyblom, Fil. Lic. J. F. Nyström, Doc. K. Piehl, Doc. A. F. Schagerström, Fil. Kand. F. von Schéele, Doc. J. H. E. Schück, Doc. S. A. H. Sjögren, Bibl.-aman. C. G. Stjernström, Prof. U. R. F. Sundelin, Doc. A. L. A. Söderblom, Prosekt. J. H. Théel, Doc. P. J. Vising, Doc. C. Wahlund, Doc. O. Widman m. fl.

utgifven af

Docenten **Adolf Noreen**, Upsala.

FÖRLÄGGARE: R. ALMQVIST & J. WIKSELL.

UPSALA R. ALMQVIST & J. WIKSELL'S BOKTRYCKERI.

Nationalekonomi.

George, H., Framåtskridandet och Fattigdomen.

En undersökning af orsaken till de industriella kriserna och fattigdomens tillväxt jemnsides med tillväxande rikedom. Öfversatt från engelska originalens tjugondefjerde upplaga af C. Löfving och H. Vennerström. Första häftet, 96 s. Upsala 1884, W. Schultz. Pris kpl 5 å 6 kr.

Förf. till ofvanstående skrift är f. n. på sätt och vis en märkvärdig och ryktbar man. För detta har han till stor del att tacka den energi och skicklighet, hvarmed han själf dels i nämnda arbete dels i tidskrifter, tidningar och på folkmöten i Amerika och England sökt bevisa riktigheten af sina undersökningar och utförbarheten af sina reformförslag. Det är likväl icke denna sida hos mannens verksamhet som rec. har att granska, utan det är ofvanstående arbetes vetenskapliga betydelse. Skälet till att rec. det oaktadt berört förf:s verksamhet såsom social agitator är, att han i sin agitation använder det medlet att utbasa sin skrift såsom ett i vetenskapligt afseende epokgörande arbete. Så försummar han ej gärna något tillfälle som erbjuder sig att betona, att han håller på att göra revolution i nationalekonomien. Och hans tyska och svenska förläggare ha i företal på omslagen försäkrat allmänheten, att boken "är utan tvifvel ett af de märkligaste arbeten, som utkommit i vårt århundrade — ett af dessa snilleverk, hvilka ej endast göra epok inom tänkandets och vetenskapens värld, utan äfven stå som den teoretiska inledningen till ett nytt skede i mensklighetens praktiska utvecklingshistoria".

Det verkliga förhållandet är, att George's bok visserligen förräder, att förf. äger ganska stor skarpsinnighet och mycket god stil, förenade med den ytlighet i undersökning och bevisföring, som torde vara ombärlig för en agitator; ty en sådan får aldrig medge, att det finnes något, som

berör föremålet för hans agitation, hvarom han ej är fullständigt på det klara. Bokens innehåll åter förete egentligen intet annat nytt än det sätt, hvarpå G. gör sig skyldig till öfverdrifter. När G. oupphörligen ger snärta åt "den herskande nationalekonomien", så förräder han, att han då förblandar hvad nationalekonomien gjort och sagt med hvad *George vet* om denna sak. G. saknar tydligen all kännedom om den f. n. förnämsta delen af den nationalekonomiska literaturen, den tyska, har naturligtvis icke håller tagit någon notis om den franska och italienska, utan inskränkt sig till den engelska och amerikanska.

Rec:s uppgift blifver nu att genom en granskning af bokens viktigare partier närmare styrka riktigheten af ofvanstående omdöme. Då f. n. blott första häftet af den svenska öfversättningen föreligger, inskränker rec. sig till de i detta häfte gjorda undersökningarna för att, sedan boken fullständigt utkommit på svenska, återkomma till densamma.

Arbetets hufvuduppgift är dels att finna lösningen af problemet, hvarför det materiella framåtskridandet städse är förbundet med tilltagande fattigdom, dels att angifva botemedlen mot detta missförhållande. Framåtskridandet har blott ökat afståndet mellan rik och fattig och gjort striden för tillvaron bittrare. Hvad är orsaken till och hvilket är botemedlet mot detta? — I föreliggande första häfte behandlar förf. förhållandet mellan arbetslön och kapital samt förhållandet mellan befolkningen och underhållsmedlen.

"Den orsak, som midt under rikedomens tillväxt alstrar fattigdom, är tydligen densamma", säger G., "som gifver sig tillkänna i den från alla håll erkända tendensen hos arbetslöfverna att nedsjunka till ett minimum." "Den herskande (!) nationalekonomiens svar är, att arbetslöfven bestämmas af förhållandet mellan arbetarnas antal och det kapitalbelopp, som är afsatt för utförandet af arbete." Enligt denna teori — den s. k. lönefondsteorien — är en *allmän*

löneförhöjning omöjlig, förr än antingen landets kapital ökats eller dess arbetareantal minskats.

Förf. söker vederlägga denna teori och lyckas fullkomligt däruti. Men denna vederläggning var fullkomligt öfverflödig. Den hade redan fyra år, innan G:s arbete utkom, gjorts af en amerikansk nationalekonom, F. A. Walker. George har visserligen läst denna vederläggning, men påstår ändock, att Walker i hufvudsak står kvar på lönefondteoriens ståndpunkt — ett påstående som blott visar, att G. ytterligt slarfvigt läst Walkers utredning. Men äfven Walker gjorde, när han skref sin vederläggning, sig skyldig till det felet att gräfvat upp lik. Ty den tyska nationalekonomen begrof lönefondsteorien på ett sätt, som ej lämnade något öfrigt att önska, redan för omkring 50 år sedan. Begrifningen ombesörjdes *dels* af Herrmann i hans första upplaga af Staatswirthschaftliche Untersuchungen (1832), *dels* af Rodbertus, "Zur Erkenntniss unserer staatswirthschaftlichen Zustände" (1842). I synnerhet den senare ger en vederläggning af nämnda teori, som både i enkelhet och grundlighet står betydligt öfver George's. Genom att detta oaktadt oupphörigen påstå, att lönefondsteorien är "en af själfva grundlärorna i den herskande nationalekonomen och en af dem, som anses mest oomtvisteliga", förräder G. blott sin okunnighet.

Sedan G. sålunda visat, att arbetslönens egentliga källa är produktionens resultat och ej någon kapitalfond, ledes han helt naturligt in på den frågan, hvilken inverkan som befolkningens tillväxt utöfvar på produktionen, huruvida produktionen tillväxer i samma eller större grad än befolkningen, eller om naturens krafter ej kunna fylla de nya anspråk, som befolkningens tillväxt ställa på dem, i samma grad som de uppfyllt äldre anspråk, m. a. o. om Malthus' befolkningsteori är riktig eller ej.

I sitt försök att uppvisa oriktigheten af Malthus' befolkningsteori misslyckas G. fullkomligt. Malthus' teori går ju, i korthet uttryckt, ut på att visa, att en bland de viktigaste orsakerna till fattigdom och elände är missförhållandet mellan å ena sidan människornas benägenhet och förmåga att föröka sig själfva och å andra sidan deras förmåga att föröka sina näringsmedel. Men M:s mening är ingalunda att påstå, att detta vore den enda orsaken till den existerande fattigdomen. Den enda invändning af allvarlig beskaffenhet som G. häremot kan framställa är det *påståendet*, att politiskt, socialt och ekonomiskt förtryck, som hämmat produktionen och beröfvat de arbetande klasserna frukten af deras arbete, hittills varit den enda orsaken till fattigdom och framdeles kommer att så förblifva. Detta påstående är alldeles icke nytt. Det har sedan länge varit en af socialismens viktigaste käpphästar. Malthus har också ända till sista tiden varit illa tåld af alla den vetenskapliga socialismens målsmän. Malthus förnekar nu icke, att fattigdom kan ha sin orsak i dylika förhållanden. Men han fasthåller, att missproportionen mellan folkmängden och näringsmedel också är en orsak och en synnerligen viktig. Äfven om de af socialismen eller andra ståndpunkter önska omhvälfningarna inom näringslivet skulle blifva en verklighet, skulle fattigdom icke försvinna, om ej människorna antingen öfva återhållsamhet i konsumtunge eller använda s. k. preventiva medel (hvilken sistnämnda utväg M. dock finner vara lika betänkelig som öfverbefolkningen själf). Denna teoriers grundtankar äro att räkna bland den sociala

vetenskapens säkraste resultat. — I öfrigt roar sig G. med att ånyo reproducera en del af dessa barnsliga invändningar, för hvilka M:s teori ofta varit utsatt, men hvilkas orimlighet är så uppenbar, att rec. ej här vill återgifva dem. På hvilka grunder den svenska förläggaren anser, att George lyckats på det "mest dräpande sätt vederlägga Malthus' teori", är för rec. outgrundligt.

Innehållet i Georges' bok är i öfrigt af samma natur som det nu utkomna häftets. Boken är såsom vetenskapligt arbete betraktadt af ganska underhållig beskaffenhet, och dess stora spridning beror till största delen på att förf. är en skicklig agitator och en framstående stilist.

D. D.

Historia och geografi.

Hjärne, Harald. Sigismunds svenska resor. Bidrag ur polska och italienska källor. Upsala, R. Almqvist & J. Wiksell, 1884. 96+63 sid. 3 kr.

Vid skildringen af Sverges förhållande till Ryssland och Polen ha de svenska historieskrifvarne hittills allt för litet rådfrågat ryska och polska källor. Obekantskap med dessa länders språk har till en stor del varit orsaken härtill. Det kan därför ej vara annat än lyckligt, att man nu börjat godtgöra detta fel; och förf. till ofvanstående afhandling är den som härvid tagit första steget. Det arbete, för hvars innehåll vi här vilja i korthet redogöra, rör en af de viktigaste perioderna i vår historia och skänker oss en klarare inblick i de ränker som då hotade vår frihet och religion.

Egentligen behandlas här endast den första af Sigismunds resor, den under hvilken de förhållanden grundlades, som slutade med Sigismunds fall. Det var ingen lätt sak för konungen att få polackernes tillåtelse att lemna riket, och däröfver kan man ej heller undra, då man ser, hur illa det var ställt med Polen. Slutligen utverkades dock medgifvandet, och resekostnaderna beviljades, hvarpå resan anträdades den 3 aug. 1593 under mycket ogynnsamma förbud.

Den 10 oktober ankom konungen till Stockholm, och genast börjades de bekanta tvisterna mellan honom och hans undersåtar. Stridsfrågan var Upsala mötes beslut, hvarpå svenskarne, med hertig Karl i spetsen, ville ha konungens stadfästelse. Att efterkomma denna begäran var naturligtvis mycket obehagligt för den bigotte katoliken, hvilken dessutom vid sin sida hade den påflige nuntien Malaspina, som å den heliga stolens vägnar motsatte sig hvarje eftergift åt kättarne. Men ehuru denne alltid officiellt var i detta hänseende oböjlig, är det mycket troligt, att det var med hans tillåtelse biktfaderna intalade konungen att i värsta fall gifva efter, då ju löften till kättare intet betydde. Sålunda räddades det yttre skenet, utan att underhandlingarna med svenskarne alldeles brötos. Särskildt fordrade Malaspina med eftertryck, att katolikerna skulle få samma fria religionsutöfning som luteranerna. Kunde ej detta utverkas, borde konungen endast stadfästa det obestämda förhållande, som rådt under Gustaf Wasas tid, och hvilket lätt kunde vän-

das efter behag, men icke alls Upsala mötes beslut, som icke gärna efteråt kunde borttolkas. Men då ständerna i Upsala tydligt läto förstå, att detta icke kunde medgifvas, sökte konungen reda sig genom att föreslå tvänne försäkringar, en åt luteranerna med bekräftelse af mötesbeslutet med undantag af hvad som anginge den katolska religionen, och en annan åt katolikerna. Denna senare skulle naturligtvis vara hemlig. För att utverka nämnda uteslutning i Upsala mötes beslut, hvilken ju skulle möjliggöra den hemliga försäkringen, sökte man vinna allmogens understöd. Men detta försök misslyckades. Trots Malaspinas protester måste konungen gifva efter och bekräfta beslutet, d. 16 febr. 1594. Jesuiterna hade förut förklarat, att detta kunde utan synd ske, då konungen hade för afsikt att ej hålla sin ed. Sålunda fortforo den katolska kyrkans målsmän att öppet låtsas rent spel och förbjuda alla eftergifter, men i hemlighet nedlåta sig till ett ovärdigt tillämpande af satsen ändamålet helgar medlen.

Återkommen till Stockholm började konungen sina edsbrott. Häraf uppstodo blodiga strider, så att man t. o. m. fruktade för konungens lif. I Polen var förvirring, i Sverge kunde man ej komma öfverens om, hur regeringen skulle under konungens frånvaro föras. Denne valde som bekant den utvägen att skynda hem utan att reda regeringsfrågan, ehuru Malaspina med vanlig klokhet yrkade därpå. Den 25 Juli afseglade Sigismund, sedan hans tvungits att kvarlemnna sin protestantiska syster.

Huru ställningen utvecklades i Sverge efter konungens afresa, är känt. Själfl inlät han sig i vidlyftiga planer om katolicismens återinförande här med spansk hjälp. Förf. redogör något härför och för Malaspinas ställning till konungen under åren före 1598. Men såsom redan är nämndt, skildrar icke förf. detta års fälttåg till Sverge.

Arbetet åtföljes af tretton bilagor, utgörande handlingar i hithörande frågor, dels på originalspråken, dels i öfversättning. De äro af stort intresse för uppfattningen af denna tids händelser och ännu mer för kannedomen om de handlande personernas karaktärer.

J. Fr. N.

Svensk fornforskning 1882—83.

(Forts. fr. föreg. n.r.)

En annan af Vitt. Hist. o. Ant. Akademiens publikationer är »Månadsbladet», en periodisk skrift som utkommer med ett häfte i månaden och är afsedd för den större allmänheten; den omfattar både mindre, vetenskapliga specialafhandlingar och uppsatser af mera allmänt intresse samt meddelar notiser från alla områden af det arkeologiska arbetsfältet, särskildt är den fortlöpande redogörelsen för akademiens sammankomster och förteckningarna på inköp och gåfvor till statens samlingar af vikt. Genom detta sitt omväxlande och rikhaltiga innehåll, hvars värde ökas af talrika, förträffliga afbildningar, är Månadsbladet väl värdt att ägas och läsas af en hvar som intresserar sig för vår kulturhistoriska forskning.

Årgångarna 1882—83 innehålla en hel mängd uppsatser och afhandlingar, af hvilka en eller annan må särskildt påpekas. Prof. L. F. Leffler har undersökt ett gotiskt alfabet, inristadt på en sten, funnen i Börje s:n

i Upland och nu förvarad i Upsala Universitets nordiska museum; förf. anser sig dock icke kunna uttala någon bestämd åsikt angående inskriftens ålder eller äkthet, men är mest böjd att antaga ett jämförelsevis senare ursprung. Dr *H. Hildebrand* behandlar i ett par uppsatser frågan om germanernas ankomst till England, hvilken han vill sätta något tidigare än man i allmänhet antagit. Samme förf. lämnar afbildningar af och redogör för 3 silfverskålar hörande till den stora skatt (den inlöstes af staten för 2,000 kr.), som 1881 hittades vid Dune, Dalhems s:n, Gotland, och som sannolikt blifvit nerlagd under 1300-talet. En af dessa är gotländskt arbete, en annan af österländskt ursprung och den tredje, ett af de yppersta minnen från medeltiden vi äga, tillhör den särskildt för sin emalj beryktade konstproduktion, som redan under 1100-talet blomstrade i den franska staden Limoges. Fyra intressanta silfverfynd, ett från Helsingland, två från Skåne och ett från Gotland, beskrivas af dr *Hildebrand*, och afhandlingen åtföljes af talrika och prydliga afbildningar. Dr *Oscar Montelius* behandlar ett märkligt fynd från järnålderns första början, funnet vid Södra Lund, Flistads s:n, Östergötland. De här anträffade grafvarna äro af samma slag som de på Bornholm af Vedel i tusental undersökta brandpletterna, hvilkas stora betydelse ligger däruti att de förekomma i stor talrikhet, att de begagnats under långa tider och flere på hvarandra följande förhistoriska perioder, och att de äro lätta att genomgräfvna, hvadan undersökningen kan ske i stor skala. Då därtill kommer, att de på Bornholm lämnat mycket viktiga resultat, särskildt rörande frågan om järnets första uppträdande i Norden, är det lätt förklarligt att man med spänd väntan motsett upptäckten af dylika grafvar äfven i Sverge. På några ställen hafva ock sådana redan förut anträffats, men icke förr än nu genom dr *Montelius'* uppsats har man fått någon kannedom om i dylika grafvar funna mera karakteristiska fornsaker.

Månadsbladets första häfte för 1883 inledes med en redogörelse för den donation af ung. 300,000 kronor, som genom tullförvaltaren Bergers testamente tillfallit Vitt. Hist. och Antiquitets-Akademiens samt för den budget, som blifvit uppgjord för afkastningens årliga användande. Hvarje vän af Akademiens verksamhet måste glädjas öfver det kraftiga hjälpmedel till dess ökande och utvidgande, som genom den storartade gåfvan vunnits. Af den årliga inkomsten användes något mindre än hälften för historiska, det öfriga för antikvariska ändamål.

Årgången innehåller för öfrigt en förteckning öfver grafvarna Reventlovs samling af stenåldersföremål — kust- och verkstads-fynd — från Ringsjön i Skåne, en redogörelse för ett gotländskt silfverfynd, en fortsättning till dr *I. A. Wittlocks* redogörelse för jordfynd från Wärends förhistoriska tid (arbetet utkom i bokform 1874), en utredning af dr *Hildebrand* angående betydelsen af det i Västgötalagen förekommande uttrycket »inna vingæf», samt ännu en mängd uppsatser, för hvilka utrymmet förbjuder att här redogöra. Genom bägge årgångarna fortsattes en förteckning öfver fynd af svenska mynt.

På akademiens förlag utgifves af *B. E. Hildebrand* och *H. Hildebrand* ett planschverk med titel »Teckningar ur statens historiska museum». Två häften hafva

förut utkommit, 1883 följde ett tredje. Detta, som omfattar Gotlands järnålder, innehåller 5 stora planscher med beskrifvande text; i texten förekommer dessutom en hel mängd figurer, tillsammans äro mer än 150 gotländska järnåldersföremål här afbildade, sammanställda och i tidsföljd ordnade. Gotlands järnålderskultur intager i förhållande till det öfriga Sverges en själfständig ställning; flera fornsakstyper äro för detta landskap egendomliga och där utbildade, och i allmänhet kan man på Gotland iakttaga en mera ostörd och oafbruten utveckling hela järnåldern igenom. Tack vare det rika materialet af funna och till statens samlingar inlämnade föremål, kan man ock under större delen af denna tid i detalj följa utvecklingens gång. Gotländska fornsaker äro förut ofta afbildade, och den gotländska järnåldern har blifvit särskildt af dr Hans Hildebrand flera gånger behandlad, men det är första gången en större samling hithörande afbildningar blifvit på ett ställe samlade och ordnade. Det är länge sedan något häfte af detta arbete utkom — det andra häftet, omfattande medeltiden, utgafs 1878. Det är naturligt, att i vårt fattiga land icke hvarje år så dyrbara planschverk kunna åstadkommas, men det vore önskligt att ökadat anslag för detta ändamål kunde medgifva påskyndandet af utgifvandet af dessa teckningar, ty först då kunna de rika skatter, statens historiska museum äger, komma till nytta för en större allmänhet. Af den för kulturhistorisk forskning intresserade, som icke har tillfälle att ofta i Stockholm besöka detta museum, hälsas hvarje sådant häfte afbildningar därifrån med glädje och tacksamhet.

(Forts.)

Gabriel Gustafson.

Svenska sällskapet för antropologi och geografi.

I början af år 1873 (¹⁵/₂) stiftades »Antropologiska sällskapet i Stockholm», som utgaf »Tidskrift för antropologi och kulturhistoria», trykt 1875—82. Vid slutet af år 1877 ombildades sällskapet och benämndes »Svenska sällskapet för antropologi och geografi». Enligt dess stadgar var sällskapet deladt på 2 sektioner, en för antropologi och en för geografi och närsläktade vetenskaper. Men denna anordning medförde åtskilliga olägenheter i afseende å sammankomster, publikationer m. m., och ¹⁵/₁₂ 1880 antogos nya stadgar, hvarigenom delningen på sektioner upphäffdes. Under sektionstiden utgafs dels »Antropologiska sektionens tidskrift», dels »Geografiska sektionens tidskrift», båda trykta 1878—80. »Förhandlingar vid sällskapets sammankomster 1878—80» tr. 1882 har ock sällskapet gifvit ut. Från och med år 1881 publicerar det tidskriften »Ymer», af hvilken nyligen 2:a h. för 1884 utkommit.

Utom meddelanden om sällskapets stadgar, ledamöter och förhandlingar — dessa senare stundom någorlunda utförliga — notiser m. m. innehålla ofvannämnda publikationer följande.

Om Akka-folket af prof. C. Lovén. — Hvad har studiet af människorasernas hufvudskälsbildning hittills uträttat och hvad torde vi närmast hafva att vänta af denna forskning? af D:r G. Retzius. — De svenska flintyxornas olika typer, ett bidrag till frågan om den

nordiska stenålderns indelning af D:r O. Montelius. — Den antropologiska och arkeologiska litteraturen i Skandinavien 1873—74 af D:r O. Montelius. — Om de siamesiska tvillingarne och andra dubbelbildningar af människor af Prof. A. Jäderholm. — Ett besök i krokodilgrottan vid Maabdeh i Egypten af Prof. C. Lovén. — Till kännedomen om de finska folkstammarnes ras-karakterer, bidrag samlade af C. Lovén, E. Nordenson och G. Retzius. — Grafundersökningar på Björkö af D:r H. Stolpe. — Den allmänna etnografiska utställningen i Stockholm, I Etnografisk öfversigt, II Specialförteckning af D:r H. Stolpe. — Ett fall af mikrocefali jämte en kort framställning af mikrocefalien i allmänhet af G. Retzius. — Fynden från Mykenai af Hans Hildebrand. — Några kranier från stenåldern i Sverige af G. Retzius. — Äro Nord-Amerikas Indianer en af naturliga orsaker bortdöende stam? af N. A. Elfving. — Om de svenska folkmälens frändskaper och etnologiska betydelse af J. A. Lundell. — Fornlemningar på Kypern af Hans Hildebrand. — Ett nytt fall af mikrocefali af S. Lovén och C. M. Fürst. — Om Färöarna af T. Nordström. — Ett geografiskt arbete öfver Skandinavien från 1532 (Jakob Zieglers »Schondia») utgifven af Hans Hildebrand. — A. E. Nordenskiölds ishafsfärd [»Vegafärden» — flere direkta meddelanden: bref etc.]. — En pilgrimsfärd till Solovjetsk (1876) af H. Sandeberg. — Philipp Johan von Strahlenberg och hans karta öfver Asien af A. Strindberg. — Min första hval. Bref af H. Sandeberg. — Flyttfoglarnas ankomsttider i Sverige 1873—77 af V. Carlheim-Gyllenskiöld. — Om de geodetiska och astronomiska ortbestämmelserna i Sverige af P. G. Rosén. — Om möjligheten att idka sjöfart i det sibiriska ishafvet af A. E. Nordenskiöld. — Om terrainlära af J. F. N. Arosenius. — Hvilken är den högsta punkten i Sverige? af P. G. Rosén. — Om förslagen till kanal mellan Atlanten och Stilla hafvet af N. A. Elfving. — Sveriges finnmarker af J. F. N. Arosenius. — »Oscar Dicksons» resa till Jenisejs mynning 1880 af A. Sibirakoff, W. Fraser, P. Johnsen och E. Nilsson. — Järnvägar, föreslagna vid 1881 års riksdag. — A. Rolandsson Martin, biograf. ant. af S. Nordström. — Dagbok vid en resa till Norrpolen eller Spitsbergen på K. Vet.-Akadem:s omkostnad . . . 1758 förrättad af A. R:son Martin. — R. Hult: Recherches sur les phénom. périod. des plantes. Ref. af F. R. Kjellman. — Om sjöfart mellan Ob-Jenisej och Atlanten af A. E. Nordenskiöld. — Amerikanska Beringssunds-expeditioner 1881 och kartläggningen af »Wrangels-land» af N. A. Elfving. — Bidrag till kännedomen om tschuktschernerna af O. Nordqvist. — Bilder från Honkong af Degenaer. — Ur min dagbok fr. St. Lawrence-ön af O. Nordqvist. — »Prövens» färd i Murmanska hofvet 1881 och d:o 1882 af J. N. Isaksen. — Forskningsarna mot och i Central-Afrika 1878—81 af G. v. Düben. — Minnen från vår förra besittning St. Barthélemy af A. T. Goës. — Vattenprof från Kariska hafvet, Matotschkin sechar och Jenisej af F. L. Ekman. — Om tschuktschernas hushållsväxter af F. R. Kjellman. — Carte de la Dzoungarie dressée par le suédois Renat pendant sa captivité chez les kalmouks de 1716—33. — En grafhöj från stenåldern i guvernem. Irkutsk af J. N. Witkoffski. — Om den internationela polarundersökningen 1882—83 af

A. Wijkander. — Den amerikanska nordp.-exp. under de Long 1879—81 af A. Stuxberg. — Några minnen fr. Sardinien af O. Montelius. — Om equidistanta lokaltider af H. Gylden. — Minnen från en färd i Kaschmirdalen af C. v. Düben. — Om internationela polarexp. af K. Pettersen. — Om den italienska exp. till Patagonien och Eldslandet under G. Bove. Ref. af H. v. Feilitzen. — Den blifvande exp. till Grönland af A. E. Nordenskiöld. — Den svenska missionen i Massaua af G. Rohlf. — Om undersökningarna af hafsaunan fr. djurgeografisk synpunkt af A. Stuxberg. — Kartläggningen af Tempelbay, Spetsbergen af A. G. Nathorst. — Från Gyda-viken till Obdorsk af M. E. Arnesen. — Resumé af meteorologiska observ. i Gyda-viken af H. E. Hamberg. — Påskön af H. Stolpe. — Förteckning öfver de af frih. Nordenskiöld fr. Ceylon hemförda Páli-manuskript af V. Fausböll. — Biogr. notiser om M. Hedenström af H. Wieselgren. — Färden till Kap York under sv. Grönlandexp. 1883 af A. G. Nathorst. — Några ord om Sveriges jöklar af F. Svenonius. — Genom öfre Siam och Lao af C. Bock. — Den amerik. nordp.-exp. 1871—73 af G. Lindqvist.

Tilläggas bör, att afhh. åtföljas af teckningar och kartor, samt beträffande innehållet följande (Ymer 1881. 1.): »Under sina bemödanden att göra den svenska allmänheten förtrogen med antropologisk och geografisk forskning kan tidskriften finna det nödigt att stundom beröra andra områden, som strängt taget icke ligga inom antropologiens och geografis gränser, men hvilka man icke kan saklöst lemna åt sidan vid studiet af dessa två vetenskaper.»

Rolf Arpi.

Literaturhistoria.

Svenska Literatursällskapet, som enligt den sistlidne 30 april afgifna årsberättelsen räknar 398 medlemmar, har under sitt nu tilländagångna fjärde arbetsår, utgifvit *Gustaf Benzeltjernas Censorsjournal* I. 1737—1740, försedd med bio- och bibliografiska noter af v. bibl. Bygdén och bibl.-aman. Lewenhaupt, samt genom docenterna Schück och Noreen *Harald Oluffssons Visbok* I:1., utgörande första häftet af "15- och 1600-talens svenska visböcker", hvilka sällskapet hoppas en gång kunna så fullständigt som möjligt utge på trycket, försedda med literaturhistoriska och språkvetenskapliga anmärkningar. Dessutom har som alltid tidskriften "Samlaren" utkommit, detta år i tvänne häften [I. 70 s., II. 191 s.] innehållande uppsatser och meddelanden af *A. Andersson; I. Fehr; G. Frunch; G. E. Klemming; E. Lewenhaupt; C. Silfverstolpe; G. Stjernström; E. Tegnér* och *K. Warburg*.

Bidrag till 1500-talets literaturhistoria hafva lemnats genom C. Silfverstolpes meddelande om ett mysterium resurrectionis och genom ett förut otryckt kväde af Jacobus Erics Stockholmensis. Rörande 1600-talets literatur, seder och bruk erhålles många upplysningar i G. E. Klemmings "Anteckningar af och om Buréus", hvilka komma att afslutas i nästa årgång; hvarjämte samme förf:s undersökning om författareskapet till "Guds verk och hvilat" och en notis om Columbi Ordeskötsel ådagalägga

att 1600-talets literatur ej varit förbisedd. 1700-talets literaturhistoria behandlas i en uppsats om "Dalins handskrifter", i K. Warburgs "literaturhistoriska anteckningar", rörande dels Lidner, dels författareskapet till Adalriks och Göthildas äfventyr; i C. G. Tessins P. M. om Svenska Theatern; i Fehrs uppsats om "Fabeln om Kärleken och Därskapen i den sv. literaturen och om dess utländska förebilder"; samt genom ett par bref från Leopold till Armfelt, meddelade af E. Tegnér. Denne sistnämde har äfven gifvit ett intressant bidrag till 1800-talets literaturhistoria i "Samuel Ödman och Nya Skolan".

För nästa år förberedes fortsättning af Censorsjournalen försedd med en inledning om censuren i Sverige af v. bibl. Bygdén, samt af Harald Oluffssons visbok, jämte ett nytt häfte af Samlaren.

— pt.

Svenska akademiens handlingar, 49 delen. Innehåll: Warburg, K. J., Olof Dalin. Haus lif och gerning. Litteraturhistorisk afhandling. VIII + 482 ss. Sthlm 1884. P. A. Norstedt & söner.

Schück, Henrik, William Shakspeare. Hans lif och verksamhet. En historisk framställning. Med teckningar. II, 1 (ss. 161—256). Sthlm. Seligmann. Pris 1,50.

Erdmann, Nils, Modern realism. En psykologisk literaturstudie. 111 ss. Sthlm, Seligmann & Co. 1:50.

Klassiska språk.

Nilén, N. F.: Prisciana. Upsaliae, Almqvist & Wiksell, 1884. 66 pag. 8:o.

Detta allvarliga forskningsförsök behandlar under den något obestämda titeln en Upsaliensisk Priscianus-handskrift (n:o 11) med särskild hänsyn till Julianusbrevet och nionde boken af den bekante romarens latinska grammatik, den fullständigaste vi äga i behåll från antiken. Den stora användning, åt hvilken Prisciani arbete oakadt dess många brister kunde under medeltiden fröjda sig, alstrade en otalig mängd handskrifter, af hvilka inemot ett tusental ännu äro kända. Huruvida i denna ovanligt stora skara Upsala-handskriften förtjänar någon framstående plats, kan ref. af det material, förf. tillsvidare utgifvit, icke fullt afgöra, men han är mycken tack skyldig för den möda förf. nedlagt vid beskrifvandet af denna handskrift och bestämmandet af dess förvandtskap. Hans arbete bör utgöra en uppmaning till de unga filologerna i Sverige att taga vara uppå de handskrifter, som till våra dagar bevarats i deras fädernesland. Ty att noggrant beskrifva och riktigt bestämma en handskrift har alltid ett ofta negativt, men ofta också ett positivt, i hvarje fall ett verkligt värde för vetenskapen — något som icke kan sägas om alla slags i Norden utkommande filologiska förstlingsafhandlingar.

Efter en ganska utförlig, på korrekt och ledig latin affattad beskrifning af den till 11:te eller 12:te seklet hörande handskriften (*U*), som omfattar böckerna 1—16 jämte den pseudo-priscianska, *De accentibus*, sammanför hr Nilén till de förut nämnda mindre partierna allt på något sätt beaktansvärdt material ur handskriften i särskilda afdelningar. Måhända hade de (interlineariska eller margi-

naliska?) glossemerna kunnat karakteriseras och till närmare belysning ställvis mera fullständigt excerperas.

Hr Niléns anordning att skilja "discrepantia scripturæ, congruentia scripturæ, additamenta etc. codicis" från hvarandra kunna vi icke fullt gilla, då genom denna splittring af materialet arbetets möda blott ökats, men större öfversiktighet hade kunnat vinnas genom en enklare uppställning.

Af särskildt intresse äro iakttagelserna (kap. IV) om paragrafer och större afdelningar af texten i handskriften, för hvilken omständighet Hertz icke redogjort, samt kapiteln VII och VIII. Vi referera ur dessa det i våra ögon viktigaste. 474, 17 har U *e stabili* — det öfriga i detta sammanhang anförda (pag. 56), i synnerhet *ferint* har ringa betydelse —; 1, 11 har U *grecorum* som glossem. Titeln på *Prisciani* arbete lyder i U: *ars grammatica*. 461, 27 försvarar förf. på goda skäl följande läsart *absonus, obtinens et similia non eadem syllaba habent coniunctas b et s et b et t*; 469, 11 läser förf. likaså riktigt enligt min åsikt *idem tamen*, möjligen med rätta äfven *præteritum* för *perfectum*. Antaglig är vidare läsarten 476, 13 *veneo, in eo, nequeo*. In 'co' i *antecedente*, likasom 482, 5—6 *Deque totondit — cepit*. *Varro in magno* o. s. v. Ett bestämdt värde böra vi slutligen tillmäta kap. III, i hvilket förf. påvisar släktskapen mellan U och RBDHA.

Hr Nilén skulle utan tvifvel göra filologien en ännu större tjänst, om han ville fortsätta sitt arbete, som öfveralt ger intryck af att vara omsorgsfullt utfördt, och meddela en fullständig — hälst i *en och samma* följd löpande — kollation af *codex Upsaliensis* samt på grund af denna vidtagna flere textemendationer.

Helsingfors.

F. Gustafsson.

Archiv für lateinische Lexikographie und Grammatik mit Einschluss des älteren Mittellateins. Als Vorarbeit zu einem Thesaurus lingue latinæ mit Unterstützung der K. Bayerischen Akademie der Wissenschaften herausgegeben von Eduard Wölfflin, ordentl. Professor der klass. Philologie an der Universität München. Erster Jahrgang. Heft 1 & 2, 1—160, 161—320 ss. stor 8:o. Leipzig, B. G. Teubner. 1884. Pris för årg., 4 häften 12 Rmk.

Den uppgift, som detta af den filologiskt intresserade allmänheten med stort och välförtjänt bifall hälsade företag satt sig, är, såsom redan den utförliga titeln angifver, att förbereda och organisera ett planmässigt arbete på den latinska lexikografiens och grammatikens område. En mot vår tids fordringar svarande 'thesaurus lingue latinæ' har naturligtvis länge varit ett af alla filologer lifligt efterlängtadt önskningsmål, hvilket ock, efter hvad prof. Wölfflin i sitt intressanta företal upplyser, redan för tjugufem år sedan, förnämligast genom Halm's åtgörande, höll på att nå sitt förverkligande, ehuru denna plan då till följd af hvarjehanda oförutsedda svårigheter gick om intet. I vetenskapens eget intresse torde detta vara föga att beklaga, då de högst betydande framsteg, som den latinska filologien och kanske i ännu högre grad den därmed nära förbundna romanska språkvetenskapen sedan dess gjort, hafva beredt helt andra och vida gynnsammare

förutsättningar för ett jämförelsevis tillfredsställande utförande af ett sådant verk. Hvad som ännu i främsta rummet brister, är en klar och tillförlitlig uppfattning af det sätt, hvarpå ett så vidtutseende och endast genom mångas förenade ansträngningar möjligt arbete bör anordnas, för att leda till ett lyckligt resultat. Föreliggande 'Archiv' är, på samma gång som det i sak vill främja vetenskapen, framförallt afsedt att fylla detta behof och att vara ett slags 'försöksanstalt (Versuchsstation), där alla hithörande frågor skola få sin teoretiska och praktiska lösning' (förord. s. 6). Planen är följande. Hela den latinska literaturen i sitt vidsträktaste omfång indelas i ett stort antal (omkr. 250) lätt öfverskådliga partier, som för en tid af 3 år — så länge är nämligen till en början arkivets verksamhet afsedd att räckta — öfvertagas af lämplige referenter, hvilka halfårsvis, hvar och en för sin literaturandel, besvara 40 af redaktionen uppgifna frågor. De inkomna svaren, hvilka samlas tillsammans för hvarje fråga lemna ett, såvidt möjligt, *absolut fullständigt* och kritiskt sofradt material från literaturens hela område, skall sedan af erkände fackmän förarbetas till lexikaliska och grammatiska 'mönsterartiklar,' som inflyta i arkivet. Det hela är planlagt och ledes af prof. Wölfflin, såsom bekant en af Tysklands allra främste latinister, hvilken genom sin föregående verksamhet såsom forskare just synes kallad till en sådan roll.

De två hittills utkomna häftena, för hvilka, såsom naturligt är, de af referenterna inlemnade svaren till första frågelistan (Fragezettel) ännu icke hunnit begagnas, utmärka sig för ett värdefullt och till stor del särdeles intressant innehåll. Detsamma sönderfaller i afhandlingar, misceller samt en rikhaltig och i allmänhet väl skriven literaturofversikt för åren 1883—84, hvarjämte man erhåller synnerligen välkomna notiser om under tryck varande eller i förberedelse stadda arbeten. Bland de många olikartade bidragen kunna t. ex. nämnas artiklar af utgifvaren ('Zur lat. Gradation', 'Zu den lat. Kausalpartikeln'), Bücheler (ett antal lexikologiska och etymol. ströanmärkingar), G. Löwe ('Aus lat. Glossarien'), Schnorr v. Carolsfeld ('Das lat. Suffix anus', isht förträfflig såsom materialsamling, hvaremot den linguistiska behandlingen lemnar åtskilligt öfrigt att önska), Ph. Thielmann ('Lexikographisches aus dem Bibellatein'), Stowasser (hvarjehanda Luciliana) m. m. m. Hedersplatsen intages af den bekante romanisten prof. Gröber's tvänne utförliga uppsatser 'Sprachquellen und Wortquellen des lateinischen Wörterbuchs' (ss. 35—67) och 'Vulgärlateinische Substrate [grundformer] romanischer Wörter' (ss. 204—254). I den förra söker ff. fastställa den kronologiska gränsen mellan det lefvande latinska skrift- och högre samtalsspråket och det en artificiell tillvaro förande medeltidslatinet samt att på grund häraf afgöra, hvilka skriftliga minnesmärken från medeltidens början ännu kunna betraktas såsom verkliga 'språkkällor' och således ge lexikografen autentika upplysningar om hela det latinska språkmaterialet (ordform, betydelse, konstruktion etc.) på ifrågavarande stadium af dess historiska utveckling, och å andra sidan hvilka verk i detta afseende endast kunna äga värde såsom 'ordkällor', d. v. s. såsom riktande ordboken med spridda ord, som nu ej kunna uppvisas inom det lefvande skriftspråket men som möjligen på ett eller annat

sätt räddat sig in i medeltidens nylatin. I den andra artikeln framlägger han de metodiska principerna för de vulgärlatinska formernas rekonstruktion ur de romanska, anger vidare de på sådant sätt åtkomliga karaktäristiska grunddragen, isht i fonetiskt hänseende, hos detta folkspråk (af hvilket lat. skriftspråket är ett förädladt sidoskott, under det att romanska språken i sina olika grenar bilda dess direkta och kontinuerliga utveckling), samt meddelar slutligen början af en alfabetisk lista på vulgärlatinska 'substrat', hvilkas form ej är gifven i och med de allmänna bestämmelserna (t. ex. vulgärl. *alecer alecrem*, mot skriftlat. *alacer alacrem*, på grund af it. *allegro* etc.). Om också ej alla teorier, som ff. här utvecklar, torde kunna anses fullt betryggade — särskildt förekommer det ref., som om hans tämligen vidtgående slutsatser om de vulgärlatinska språkföreteelsernas kronologi emellanåt äro dragna med altför stor säkerhet och utan det allsidiga avvägande af alla möjligheter, som kunde hafva varit önskligt — så kan man dock ej annat än med varm tacksamhet mottaga hans arbete, som ger den i ämnet obehövande filologen en kompetent och förträfflig ledning vid det eljest ingalunda lätta, men altmer oundvikligt blifna försöket att orientera sig inom denna gren af den romanska forskningen.

O. A. D.

Romanska språk.

Rolland, E., Recueil de chansons populaires. Tome I. 356 pp. in. 8, musique. Paris, Maisonneuve et Cie 1883. Pr. 10 Fr.

Tobler, L., Schweizerische Volkslieder, mit Einleitung und Anmerkungen. Frauenfeld, J. Huber 1882, CLI + 234 s. 8:o. Pr. 5 Mr.

Man behöfver blott bläddra i en förlagskatalog från bokhandelsfirman Maisonneuve et Cie i Paris för att öfvertyga sig om ett för öfrigt redan känt och erkänt faktum, att intresset för s. k. *folk-lore* är ganska lifligt i Frankrike. Visserligen rönte icke den för sådan litteratur afsedda tidskriften *Méusine* väntad framgång, men detta företag har dock efter sex års hvila i dessa dagar åter upptagits, och man kan häri se ett bevis därpå, att en tidskrift af denna art där erkännes vara behöflig.

Bland dem, som i Frankrike sysselsätta sig med att samla och ordna allt, som hör till folkets muntliga literära tradition, intager *E. Rolland* ett mycket framstående rum. Han har redan offentliggjort ett stort arbete i sex volymer, *Faune populaire de la France*, hvori han meddelar de olika provinciella benämningarna å ej mindre än 1,200 särskilda djurarter samt alla sägner, ordspråk och vidskepelser, som med dem stå i något sammanhang. Han är medredaktör af *Méusine* och har vidare utgivit *Rimes et Jeux de l'enfance*, hvartill kommer den stora samling folkvisor, han nu begynt, och af hvilken första delen omfattar 158 nummer. Som han sjelf i företalet meddelat, är det icke hans afsigt att metodiskt ordna eller kommentera det rika materialet, utan endast att, i den mån det är honom möjligt, på ett ställe sammanföra

detsamma, hvarefter han öfverlåter åt andra dess vidare bearbetning. För hvarje särskild visa är melodien angifven, och genom ett kort citat får man upplysning om, hvarifrån visan är hemtad.

För dem, som intressera sig för den franska folksvisan, är denna publikation af stor betydelse, ehuru den fullkomliga bristen på all kommentar i hög grad minskar dess värde. Det förefaller dock, som skulle åtminstone de nu utgifva visorna ej för en kommentator erbjuda samma intresse, som fallet är med många folkvisor af episk art från andra länder. Så t. ex. har ref. i en af *A. D'Ancona* i *La poesia popolare italiana* efter en piansk bondgosses diktamen meddelad visa, återfunnit grundtemat i *Sven i rosengård*, hvilken som bekant äfven förekommer i Skottland. — Att för de franska visorna antaga en sådan förmåga att sprida sig från ort till ort, från land till land, förefaller ref. knappast möjligt annat än i mycket enstaka fall.* Deras innehåll är dertill i allmänhet alltför obetydligt och för litet anslående. Det tyckes nästan, som skulle orden endast vara till för att bilda underlag åt de verkligen vackra och behagliga melodierna. I ett fall har ref. dock i en fransk folksvisa, meddelad af *G. Vicaire* i *Revue polit. et littéraire* 1883, återfunnit en semipopulär svensk visa med annan melodi. Det nöje som blotta läsningen erbjuder af italiensk, tysk, engelsk och svensk folkpoesi, ha de af *Rolland* nu meddelade visorna ej skänkt ref., hvilket ju dock möjligen kan vara en smakfråga. Från detta allmänna omdöme bör man dock undantaga en och annan visa, t. ex. n:o 106,** som i anslående form uttrycker en vacker och känslöfull stämning.

Den af *L. Tobler* utgifna volymen schweiziska folkvisor bildar däremot ett fullt avslutadt och efter en noga genomtänkt plan utfördt arbete. I en lång och mycket instruktiv inledning meddelar han först planen för sitt urval, hvarefter han ger värdefulla upplysningar om visornas ålder, språk, metrisk former, historiska ursprung m. m. De sedan i texten meddelade visorna, bilda två stora grupper, historiska och allmänna, af hvilka de förra äro kronologiskt ordnade; de senare delas i andliga och världsliga, af hvilka de sist nämnda åter uppdelats i episka och lyriska. Med skäl kan man säga, att detta arbete är i sitt slag mönstergillt.

Den musikaliska delen af ämnet har utgifvaren dock lemnat nästan alldeles åsido, hvilket förklaras däraf, att han endast som litteraturhistoriker behandlat sin uppgift. De meddelade visornas literära värde är också tillräckligt stort, för att man med nöje skall läsa dem, äfven utan att känna deras melodier.

P. A. G.

Leiffholdt, Fr., Etymologische Figuren im Romanschen, nebst einem Anhange: Wiederholungen betreffend Steigerung und Erweiterung eines Begriffs. Erlangen. Deichert. 1884. VII + 96 s. 1: 80.

* En sådan är t. ex. visan om *Jean Renaud*, af hvilken *G. Paris* i *Romania* 1882 meddelat flera varianter. *S. Grundtvig* har i *Elveskud* följt denna visa på dess vandring genom folkliteraturen.

** "*La Claire Fontaine*". — Alla kända varianter af denna visa har *J. Gilliéson* i *Rom.* 1883 kritiskt undersökt, men dock ej lyckats att säkert leda sig tillbaka till visans ursprungliga form.

Ulbrich, O., Über die französische Lektüre an Realgymnasien. Berlin. Gaertner. 1884. Progr. 30 s. 4. o. 1 Mk.

Brinkmann, Fr., Syntax des Französischen und Englischen in vergleichender Darstellung. Erster Band. Braunschweig. Vieweg. 1884. XVII + 628 s. 12 Mk.

Förster, W., und *Koschwitz, E.*, Altfranzösisches Übungsbuch zum Gebrauch bei Vorlesungen und Seminarübungen. Erster Theil: Die ältesten Sprachdenkmäler, mit einem Facsimile. Heilbronn. Henninger. 1884. IV s. + 167 spalter. Pris: 3 Mk.

Tobler, A., Li Disdon Vrai Aniel. Die Parabel von dem ächten Ringe, Fransösische Dichtung des dreizehnten Jahrhunderts. Zweite Auflage. Leipzig. Hirzel. 1884. XXXIV + 37 s. Pris: 1.60.

Mélusine, Revue dirigée par H. Gaidoz et E. Roland. Tome II, n: 2 (5 mai 1884). Sommaire:

Les Superstitions populaires dans le Liber Scarapsus par M. S. Berger; Notes et Notules sur nos Mélodies populaires par M. A. Loquin avec un air gravé; Enquête sur la Grand-Ourse; Enquête sur l'Arc-en-Ciel (suite); La magicienne, chanson des Côtes-du-Nord; Germaine, chanson du Loiret; Un conte grec d'Asie-Mineure; L'embrouillement des Pieds, conte; Bibliographie.

Germanska språk.

Fritzner, Johan, Ordbog over det gamle norske Sprog. Omarbeidet, forøget og forbedret udgave. 1—3 Hefte (s. 1—288): *a—c/öli*. Kristiania, 1883—4. Den norske Forlagsforening. Pris pr hefte (å 6 ark) 1,50.

Äntligen utkommer efter 16 års uppehåll en ny upplaga af detta förträffliga arbete, som nu redan länge varit utgången ur bokhandeln och svårt att på antikvarisk väg anskaffa. Också är det en högst efterlängtd gifva, som den gamle vördade forskaren nu skänker de för nordiska språkstudier intresserade, och deras tillfredsställelse blir så mycket större, som det verk han nu utsänder är i så väsentlig mån förbättradt och tillökadt, att det med alt skäl kan anses för ett nytt arbete, som icke blott bevarat alla det förras förtjänster, utan ock har att uppvisa en mängd nya sådana, företrädesvis i riktning af fullständighet och exakthet. Omfånget kommer nämligen att blifva omkring dubbelt så stort som den första upplagans (sälunda omkr. 1,600 ss. mot 874 ss.) och torde sälunda blifva ungefär detsamma som i Cleasby-Vigfussons bekanta Dictionary. Men framför denna ordbok — som under sista decenniet väl varit den allmännast begagnade — kommer Fritzners att äga ett bestämdt företräde i flere riktningar. Dels äro nämligen de allra nyaste och bästa textupplagor lagda till grund för citaten. Dels är en synnerlig omsorg nedlagd på utredandet och den rationella anordningen af ordens olika betydelsenyanser, hvilka med rikhaltiga och väl valda exempelsamlingar belysas; jfr t. ex. artikeln *draga*, som upptar 13 spalter mot något öfver 2 sp. hos Cleasby-Vigfusson (d. v. s. ungefär 4 sp. med Fritzners format och

stil). Dels äntligen är den filologiska, i all synnerhet den real-filologiska, sidan af uppgiften med ögonskenlig förkärlek behandlad, och flere artiklar utgöra verkliga små kulturhistoriska monografier; jfr t. ex. *afråd*, *berserkr*, *bryti*, *bær*. Såsom en negativ förtjänst är man benägen att betrakta frånvaron af etymologisk apparat, hälst då man betänker, att den etymologiska sidan af ett lexikon kräver sin man för sig, och erinrar sig, huruledes Vigfusson genom att nedtyuga sin ordbok med en mängd — vanligen slarfvigt hopkomna och ofta alldeles förfelade — etymologier i väsentlig mån försämrat sitt annars ju i många afseenden så förtjänstfulla arbete.

Företar man sig att uppsöka brister i Fritzners verk, så äro dylika — äfven i arbetets nya form — icke omöjliga att anträffa, men de äro ingalunda af den väsentliga art, att de i betydligare mån minska arbetets värde och brukbarhet. Jag tänker härvid mindre på den i mina, och tvifvelsutan också mången annans, ögon beklagliga omständigheten, att förf. ansett sig böra, eller åtminstone kunna, bibehålla den gängse, men numera med all rätt i vanrykte fallna "normaliserade" ortografien; [icke ens det orimliga *ö* för *o* är afskaffadt, och till på köpet göres ingen skillnad mellan *ø* och *o*, *ö*; i ändelserna äro *i* och *u* bibehållna i stället för de i äldre tid vanligare *e* och *o*; inkonsekvent nog skrifer förf. på fornorskt — och äldre isl. — sätt *almr*, *alfr* o. d., icke *dalmr*, *dálfr*, under det att han i öfverensstämmelse med den något yngre isländskan skrifer *beygja* o. d. för *bøygja*, som af flere skäl vore att föredraga]. Ty hur beklagligt det än må vara, att denna förf:s konservatism sannolikt kommer att i hög grad bidra till att ännu någon tid uppehålla lifvet på den nu gängse normalortografien, och huru gärna man än sett, att ett sådant "standard"-verk, som det ifrågavarande blir, genom sin mäktiga auktoritet och sin — som man kan med visshet förespä — vidsträckt spridning gifvit dödsstöten åt det nuvarande systemet; så må man dock ej förtänka den äldre förf., om han ej ville nu inlåta sig på en så genomgripande reform, för att icke säga revolution. — Snarare torde det kunna göras till föremål för ett berättigadt klander, att förf. något styfmoderligt tillgodosett arbetets rent lingvistiska sida. Den nyare grammatiska litteraturen är stundom icke tillbörligen beaktad, utan man får t. ex. se pret. af *blanda* angifvet under formen *blétt* (för *blett*); dylikt är förvånande i betraktande därpå, att förf:s beläsenhet inom nordens filologiska litteratur annars visar sig vara rent af häpnadsväckande. Med kannedom om förf:s vidsträckt och grundliga förtrogenhet med de fornorskt-isländska texterna skulle man naturligtvis också vänta sig, att han, som därtill vore bättre i stånd än de fleste, skulle i sitt arbete meddela sådana i handskrifterna uppräddade sällsyntare ordformer, som äro i lingvistiskt afseende viktiga. Men med ledsnad finner man, att förf. just härutinnan varit synnerligen karg. Han upptar icke ens en så märklig form som *brinna* jämte *brenna*, icke biformerna *arr* till *ørr* eller *ax* till *øx*; att acc. pl. af *brestr* kan heta *brestu*, nämnes ej, liksom icke heller att *bógr* i något senare tid böjes som *a*-stam, eller att jämte gen. pl. *beggja* förekommer *báðra*. Visserligen gör sig förf. skyldig till att mycket sällan upptaga former utan nöjaktiga bevisställen, och i denna punkt är återigen hans verk vida öfverlägset Oxforderordboken. Dock uppföras en inf. *belga* och ett

pret. *balg*, hvilka torde vara i literaturen obefintliga; att upptaga en nom. sg. *drösum* på grund af de i Atlakviða förekommande dat. pl. *dröslum* (regelbunden dat. pl. till *drasill*) och gen. pl. *drösla* (som kan hafva fått sitt *ö* genom lån från dat. pl.) är väl icke tillåtligt.

Att utförligare ingå på en diskussion af arbetets vare sig starka eller svaga sidor torde lämpligast uppskjutas, tills mera däraf föreligger. Det är att hoppas, att det slutliga fullbordandet icke kommer att låta så synnerligen länge vänta på sig. Det är nu ett halfår sedan första häftet utsändes, och sedan dess hafva ytterligare två häften lämnat prässen. Om, såsom det förmodas, det hela kommer att omfatta ungefär 17 häften (å 6 ark), så skulle således efter 2 $\frac{1}{2}$ år det återstående vara publicerad. Det helas pris skulle då uppgå till omkring 25 kronor. Detta dock blott för subskribenter, ty det är att märka, att för framtiden för köpare af det kompletta verket priset lär komma att höjas. Man har sålunda häri ett ytterligare skäl att strax förskaffa sig den Fritzniska ordboken, som i alla händelser blir för hvarje forskare i de nordiska språken ombärlig, enär man lugnt kan förutsäga, att den fullbordad kommer att utgöra den bästa och på samma gång proportionsvis billigaste isländsk-norska ordbok som finnes.

Ad. N—n.

Tidskriftsöfversikt.

Nordisk tidskrift utg. af Letterstedtska föreningen innehåller i sitt sista häfte (b. 4 för 1884) en ytterst intressant och i språkligt afseende viktig artikel af *Es. Tegnér*: "Normän eller danskar i Normandie? Några anmärkingar om normandiska ortnamn", däri förf. med vanlig grundlighet, parad med angenäm framställningskonst, tager till orda i den sedan längre tid mellan normän och danskar förevarande striden om, huruvida Normandiets nordiska kolonisation utgått hufvudsakligen från Norge eller Danmark. Förf. ställer sig afgjort på den danska sidan och uppvisar på ett i allo öfvertygande sätt, att de normandiska ortnamnen på det otvetydigaste hänvisa på danskt-skånskt ursprung. Det resultat, till hvilket *Worsaae* och *Steenstrup* redan förut på goda grunder kommit, torde sålunda genom detta nya, ytterst tungt vägande skäl hafva blifvit höjdt öfver hvarje tvifvel.

Nordisk tidskrift för Filologi, N. R. VI, 3 meddelar en liten uppsats af fil. kand. *O. Hoppe* (Upsala). "Några iakttagelser om hebräiska namns behandling i gotiskan", hvori uppvisas, att de afvikelser från den grekiska stafningen af hebräiska namn, hvilka den gotiska bibelöfversättningen företer, på ett förvånande sätt öfverensstämmer med de hebräiska formerna af dessa namn, hvadan man synes nödgad att antaga, det på ett eller annat sätt ett hebräiskt, resp. aramäiskt, inflytande i denna punkt gjort sig i Ulfilas språkbruk gällande.

Zeitschrift für deutsches alterthum, hrsgb. v. Steinmeyer, N. F. XVI, 2 innehåller bland annat en läsvärd artikel af *R. Kögel*: "Althochdeutsche locative", hvori han söker göra troligt, att man i de fornhögtyska ort-

namnen på *-as-* af hvilka de på *-ingas* äro de vanligast förekommande -- har att se ursprungliga lokativer i pl., sålunda motsvarigheter till de skr. lok. pl. på *-su*, gr. på *-ai* o. s. v. Artikeln innehåller dessutom några anmärkingar om den dubbla formationen af lok. sg. i de forngermanska språken.

Ad. N—n.

Tätt efter hvarandra hafva två digra häften af landsmålsföreningarnas tidskrift utkommit, nämligen sluthäftet för 1883: *A. Schagerström*, *Upplysningar om Vätö-målet i Roslagen*, 87 sidor samt *Smärre meddelanden* s. 39—167 (innehållande trollformler och signier ur häradsprotokoll från 1700-talet, fördomar hos Ålands befolkning, väggvisa från Orsa, folkvisor från Värmland, en folkvisa från Västergötland, sagor och andra språkprof från Västergötland och Luleå, polskor från Helsingland och Medelpad, folkety-mologier, redogörelse för literatur från Sverige, Holland, Frankrike och Italien), och första häftet för 1884, *Sagor och äfventyr, upptecknade i Skåne* af *Eva Wigström*, 144 s. Under tryckning och delvis färdiga äro *Redogörelse för landsmålsföreningarnas värksamhet 1872—81*, språkprof *Från södra Sverige och Vendell, Runö-målet samt Harald Oluffsons visbok* (från 1500-talet). Kostnaden för den sistnämnda delas af tidskriften och Svenska literatursällskapet. Under sommaren och hösten skola dessutom tryckas Nordlanders stora samling af barnvisor, Sagor och visor af bibl. Bergström m. m. Förarbeten äro gjorda och pågå för att på nyåret efter utgifvarens hemkomst börja tryckningen af lektor Ranckens stora samling af svenska sagor från Österbotten (öfver 500 olika uppteckningar). Tidskriften har riklig tillgång på material och mycket måste hvila i redaktionens gömmor längre tid än önskligt vore, innan dess tur kommer till tryckning. Hädanefter kommer det dock att gå undan åtskilligt raskare. I följd af riksdagens frikostighet är man nämligen i stånd att hädanefter utgifva trettio tryckark (480 sidor) årligen (utan förhöjning i priset), under det årgången förut egentligen ej bort gå öfver femton tryckark. Som man kan se på omslagen till de sist utkomna häften, har tidskriften ingen brist på medarbetare. Subskribentantalet är icke heller obetydligt, men det skulle ligga i sakens intresse, om detta kunde ytterligare uppdrivas. Intresset för folk-mål och folklif skulle kunna ytterligare utbredas och stärkas. Så ytterst billig som tidskriften nu är borde den få räkna sina köpare i tusental, i stad och på land. Forskaren bjudes på ett rikt och mångsidigt material, ordnad och pålitligt, än hufvudsakligen i råämnets form, än bearbetadt i olika grader. Hvem som helst undfägnas här med sagor och äfventyr, med folkvisor och teckningar ur folklivet med fotografisk noggrannhet utförda. Det strängare landsmålsalfabetet brukas hufvudsakligen blott i grammatiska och lexikaliska samlingar och uppsatser. För folk-literaturens olika alster brukas än högsvenska, än en lätt, s. k. "grof" ljudbeteckning, som ej kan afskräcka någon från läsning eller minska njutningen af den samma.

III.

Behm, O. P., The language of the later part of the Peterborough chronicle. 1. Phonology. 2. Inflection. Aca-demical dissertation. VII + 88 ss. Gothenbourg.

Nyland, Samlingar utgifna af nyländska afdelningen. Första häftet. Samlingar af ord ur nyländska allmogemålet, ordnade af Herman Vendell. VII + 284 ss., stor 8:o. Helsingfors. Nyländska afdelningens förlag. 6 mark.

Naturvetenskap.

Beiträge zur Phänologie. I. **Ihne, Egon**, Geschichte der pflanzenphänologischen Beobachtungen in Europa nebst Verzeichniss der Schriften, in welchen dieselben niedergelegt sind. II. **Hoffmann, Hermann**, Phänologischen Beobachtungen aus den Jahren 1879—82. Giessen. J. Ricker'sche Buchhandlung, 1884.

Hvad hr *Ihnes* uppsats angår, så är densamma frukten af ett betydligt arbete. Han har ej nöjt sig med att begagna de honom i hans fädernesland tillgängliga arbetena, utan har i olika länder på ort och ställe sökt alla tillgängliga upplysningar. Han har för detta ändamål äfven besökt vårt land. Om ändamålet med arbetet säger författaren själf i företalet: »Mein Buch soll für jede phänologische Arbeit, gleichviel welche Ziele sie verfolgt, die leichte Auffindbarkeit des gesammten Materials, nämlich der factischen Beobachtungen, ermöglichen. Sein Hauptzweck ist also ein international brauchbares *Repertorium literaturæ observationum phyto-phänologicarum* zu sein.» För detta ändamål lämnas för hvarje land dels en historisk redogörelse, dels en katalog på utgifna skrifter, hvaruti för de viktigare angifves såväl de observationer, hvarpå de grunda sig, som de viktigaste af de vunna resultaten.

Boken börjar med Sverge och med de orden: »Schweden ist das Stammland der Phänologie; ihr Begründer ist dieses Landes grösster Naturforscher: Karl von Linné.» Sverge har och sedermera i denna forskningsgren intagit en framstående plats. Samtliga större företag i vårt land i den ifrågavarande riktningen äro troget skildrade, från Linnés organisation af 18 stationer, hvilka voro i verksamhet åren 1750—52, och hvars resultat framlades i hans *Vernatio Arborum* 1753, till det genom Upsala meteorologiska observatorium 1873 ordnade observationsnätet af omkring 150 stationer.

Förteckningen af omkring 50 utgifna skrifter från Sverge är, såvidt vi kunnat finna, fullständig, och de viktigare äro, som sagdt, åtföljda af korta men upplysande anmärkningar rörande innehållet och resultaten. Öfriga länder synas vara med lika stor omsorg och fullständighet behandlade.

Arbetet avslutas med tvänne kataloger. I den första äro de fenologiska stationerna ordnade under de särskilda länderna. Den andra åter innehåller en alfabetisk förteckning på samtliga dylika stationer med uppgift på observationsår och hänvisning till litteraturförteckningarna.

Hr *Hoffmanns* uppsats utgör publikationen af ett större antal observationer på vissa af honom utvalda växter från ett stort antal europeiska stationer. Detta

hr *Hoffmanns* försök att på ett ställe sammanföra iakttagelserna på några få för olika årstider typiska växter af största möjliga utbredning från så stor del af jorden som möjligt är utan tvifvel af stor betydelse för denna gren af naturvetenskapen, af hvilken han länge varit en af de mest framstående bearbetarne.

H. Hildebrand Hildebrandsson.

Reyer, E. Aus Toskana. Geologisch-technische und Kulturhistorische Studien. Mit 8 Figuren im Text und 4 Tafeln. Wien, Carl Gerold's Sohn 1884, 7,20 M.

Detta arbete innehåller sex af hvarandra oberoende skizzer, af hvilka fyra hafva geologiskt intresse. Den första afhandlar *Elba*. Såsom af arbetets titel framgår, har det ej varit förf:s mening att lemna rent geologiska specialbeskrifningar. Den första artikeln innehåller således, utom en kortfattad och af petrografiska och geologiska detaljbeskrifningar ingalunda tyngd teckning af den mångbeskrifna öns geologi, som belyses af en i färgtryck utförd geologisk karta, äfven lifligt och friskt utförda teckningar af natur och folklif på ön. Dess ganska växlande och minnesrika historia är föremål för ett särskildt kapitel. Det största intresset är helt naturligt förenadt med de verldsbekanta järnmalmförekomsterna vid Rio och på Cap Calamita. Det är ganska öfverraskande att finna förf., hvilken är att anse såsom specialist på vulkanologiens område, bestämdt förklara, att det ej kan vara tal om ett eruptivt ursprung för dessa malmer. I stället anser han, att malmerna äro fullkomliga lagerbildningar och af otvetydigt neptuniskt ursprung. Dessa uttalanden förtjäna att ställas emot dem af *Burat, G. v. Rath, Brögger* och *Reusch*, hvilka alla yttrat sig till förmån för *Elba*-malmernas eruptivitet och vilja sätta dem i genetiskt samband med några basiska eruptiver på ön. *Elba*-malmerna, som huvudsakligen bestå af järnglans men äfven af magnetit, ligga lagerformigt på gränsen mellan kvartsitiska skiffrar och kalk af trias-ålder. Malmerna åtföljas på somliga ställen af granat och pyroxen. Om man frånser den geologiska åldern, förekomma således dessa malmer på alldeles likartadt sätt som flera svenska järnmalmer samt malmerna vid *Moraviczka* och *Dognaczka* i *Banatet*, som också äro bundna vid kontakten mellan kalksten och silikatbärgarter. Mot malmernas eruptivitet talar enligt *Reyer*, att några eruptiva bärgarter, som föra eller kunna tänkas såsom bärare af större järnmängder, alldeles saknas på malmernas nivå; vidare talar förekomstsättet såsom regelmässiga linser och lager mellan skiffern och kalken ingalunda för ett eruptivt ursprung. Det är onekligen af stort intresse att erfara *Reyers* uppfattning i denna fråga. Genom sina föregående arbeten »*Die Eugeanéen*» och »*Fizik der Erupzionen*» har han gjort sig känd såsom en auktoritet på vulkangeologiens hela område. Äfven de s. k. »vulkaniska efterverkningarna» och »kontaktbildningarna», med hvilka det för somliga geologer ligger så nära att sammankoppla malmerna, hafva af *Reyer* gjorts till föremål för noggrant detaljstudium. Men det oaktadt — eller kanske just därför — vill han icke kännas vid *Elba*-malmerna såsom eruptiva bildningar och därmed nog ej håller en del andra därmed fullt lik-

artade. — Den andra skizzen handlar om koppar-bärgverket Monte Catini på toskanska fastlandet. I den fjärde och femte få vi göra bekantskap med åtskilliga geologiskt-geografiska förändringar inom nämnda landskap, som försiggått under historisk tid, rörande dels kustliniens förändring, dels sumptraktens torrläggning och ändringar i flodbanor.

Såsom förut är nämnt, har förf. ej skrivit endast för geologer. Hans skildringar af landskaps-scenerier äro lifliga och målande, och man märker knappast, huru han invärfver det geologiska elementet i sin framställning. I detta afseende påminner förf. om den bekante resande geologen, natur- och folkskildraren G. v. Rath. Liksom denne gör äfven Reyer gärna längre digressioner in på det historiska området. Men Reyer öfverträffar v. Rath i framställningskonst och hans skildringar blifva aldrig torrt dagboksartade.

Hj. Sj.

Kjeldahl, I., Neue Methode zur Bestimmung des Stickstoffs in organischen Körpern. Fresenii Zeitschrift für analytische Chemie 1883 p. 366—382.

Inom den s. k. organiska elementaranalysen spelar kväfvbestämningen en mycket viktig roll. Är det fråga om analyser för rent praktiska behof, t. ex. af matvaror, foderämnen eller gödningsämnen, har kväfvbestämningen en ojämförligt mycket större betydelse än kol- och vätebestämningarna. Hittills har man faktiskt blott haft att välja mellan de gamla *Dumasska* och *Will-Varrentrappska* metoderna för kväfvets bestämmande. Den förra, som har den stora fördelen att kunna användas i hvarje fall, huru än kväfvet ingår i substansen, och som alltid vid noggrant utförande, isynnerhet om man har tillgång till en god vattenluftpump, ger säkra resultat, lämpar sig väl för den teoretiska kemisten, men är för tidsödande och kostbar för handels- eller agrikulturkemisten, hvilken årligen har att utföra ett utomordentligt stort antal dylika bestämningar. Den senare metoden åter kräfv visserligen i så måtto mindre tid, som den tillåter utförande af flera (dock ej många) bestämningar samtidigt, men har flere olägenheter, hvaraf vi blott vilja fästa uppmärksamheten vid svårigheten att leda upphettningen så, att ej förlust inträffar, antingen på grund af ofullständig ammoniakbildning vid för svag hetta eller för stor kanal eller ock på grund af ammoniakens sönderdelning i kvävgas och vätgas vid för stark hetta och dessutom vid svårigheten att bestämma den bildade ammoniakens på grund af närvaron af starkt färgade tjäriga produkter, omöjliga att aflägsna.

Om därför en ny praktisk metod för kväfvets bestämmande i organiska ämnen länge varit efterlängtd och af verkligt behof påkallad, så är nu detta behof efter vår öfvertygelse på ett utmärkt sätt fylldt af föreståndaren för den kemiska afdelningen af "Carlsbergs Laboratorium" vid Köpenhamn Herr J. Kjeldahl med den nya metod, som finnes beskrifven i ofvan citerade uppsats och dessutom i 5 Häftet af "Meddelelser fra Carlsbergs Laboratorium."

En bestämning enligt den nya metoden (utföres med utlämnande af detaljer, för hvilka vi hänvisa till uppsatsen) på följande sätt:

Profvet, invägd i en tarerad glaskolf af 100 k. c. m. innehåll, öfvergjutes med (10 k. c. m.) en blandning af

koncentrerad svafvelsyra och rykande svafvelsyra (1 d. ryk. på 4 d. konc.) jämte något forsorsyreanhydrid och kolfven uppvärms i lutande ställning i början försiktigt, så länge gasutveckling och till följd där af stänkningen är häftig, därefter vid svafvelsyrans kokpunkt, tills lösningen blir klar och färglös eller ljusbrun, hvilket inträffar efter i allmänhet högst 2 timmar. Därefter tillsättes i små portioner fint pulveriseradt torrt kalium-permanganat i öfverskott, d. v. s. tills lösningen, som först blir alldeles färglös, färgas vackert mörk-grön eller, om fosforsyreanhydrid var tillstädes, blågrön, detta för att fullständigt oxidera återstoden af organisk substans och slutföra kväfvets öfvergång i ammoniak. Denna operation utföres utan fortsatt yttre uppvärmning, d. v. s. omedelbart efter det gaslägan aflägsnats, och tager blott bråkdelar af en minut i anspråk. Efter afkylning utspädes nu med vatten och kolfinnehållet införes i en kokflaska rymmande $\frac{3}{4}$ liter, öfvermättas med förut väl utkokad natronlut af 1,3 eg. v. och underkastas omedelbart därefter destillation. För att förebygga stötning, som i den starkt koncentrerade lösningen lätt blir ytterst våldsam, tillsättes något zinkbleck, som löses i den alkaliska vätskan under vätgasutveckling. För ammoniakens kondensation och absorption behöfv blott ett kylrör och en Erlenmeijer's kokflaska. Röret behöfv icke ens gå ned under syrans nivå, utan kan stanna straxt ofvanför; den öfvergående ammoniakens absorberas dock fullständigt. Absorptionen kan ske antingen i saltsyra och bestämningen såsom klorammonium eller platina-salt eller ock bekvämare i titrerad syra, då hvilken indikator som helst kan vid titreringen användas. Den erhållna lösningen är nämligen fullkomligt färglös. Förf. tillsätter jodkalium, stärkelse-kliker och kaliumjodat och titrerar med natriumhyposulfittlösning.

Den nya metoden är redan på flere håll pröfvad och befunnen särdeles utmärkt. Viktigast är kanske ett meddelande i "Chemiker-Zeitung" den 27 März 1884 af *Heffter, Hollrung* och *Morgen*. Dessa kemister hafva utfört icke mindre än c:a 400 bestämningar enligt Kjeldahls metod. För jämförelse mellan *Will-Varrentrapps* metod och denna hafva de analyserat 65 substanser och på hvarje utfört 4 bestämningar, 2 enligt hvardera metoden. Det har därvid visat sig, att bestämningarna enl. Kj. utfalla nästan utan undantag något högre, i medeltal dock ej mer än 0,084proc. Skilnaden mellan de båda kontrollbestämningarna efter de olika metoderna visar för *Kjeldahlska* metoden ett särdeles gynnsamt resultat. I medeltal af alla bestämningarna visade sig differensen vid denna metod belöpa sig till 0,0445 proc., vid den *Will-Varrentrappska* till 0,0680 proc. Vid användande af den senare kunde maximum i differens uppgå till 0,2 och däröfver, hvilket aldrig inträffade vid den förra. Enligt deras erfarenhet kan maximum för felgränsen vid den *Kjeldahlska* metoden anses vara 0,07 proc. — ett i sanning vackert resultat. Utom en *större skärpa* äger metoden framför natronkalkmetoden äfven andra fördelar, af hvilka vi vilja fästa uppmärksamheten vid följande:

1) Enkelhet i utförande och tids besparing. Enligt ofvan citerade kemister kunna tvenne personer "utan synnerlig ansträngning" utföra 48 bestämningar om dagen.

2) Substansen behöfv ej vara på långt när så fint fördelad som vid bestämningar efter *Will-Varrentrapps*

metod, hvilket är af en synnerlig vikt vid t. ex. analyser af frön, särskildt de vanliga sädeslagen.

3) Vid analys på flytande substanser kan afdunstningen ske i samma kärl, hvori kroppen är invägd och skall dekomponeras.

4) Titrationen kan ske vid ljussken likaväl som vid dagsljus, destillatet är färglöst och tillåter användande af jodreaktionen på stärkelse eller af rosolsyra såsom indikator.

5) Prisbillighet. Enligt Herrar *Heffter's* etc. beräkning förhåller sig omkostnaderna för en bestämning enl. Kj. till en enl. W.—V. såsom omkr. 1 till 3.

Den nya metoden lämpar sig naturligen närmast för analys af sådana organiska föreningar, som innehålla kvävet, bundet vid väte eller blott vid kol, i likhet med natronkalkmetoden. Innehåller provvet salpeter eller andra nitrater, synes den äfven vara användbar, sålänge den vid syre bundna kväfvehalten är ringa; är den däremot stor kan blott *Dumas'ska* metoden gifva säkra resultat; på organiska nitroföreningar synas hittills inga försök blifvit anställda; det är dock icke osannolikt, att den äfven här (åtminstone på mononitroderivat) skall kunna komma att användas, möjligen med någon modifikation.

Metoden förtjänar stor uppmärksamhet och dess upphöjningsman lifligt erkännande.

O. W.—n.

Gregersen, N. J., I skov og mark. Lommebog for Jægere, fiskere og venner af vor natur. IV + 415 ss. 8:o. Chra. Cammermeyers 1884.

Universitetsangelägenheter.

Upsala.

Större konsistoriet.

Den 26 april. Komiterade för afgifvande af utlåtande i fråga om tillsättning af docentstipendier och fléniska legat hade föreslagit, att docenten E. Pfannenstiel måtte utnännas till innehafvare af det efter docenten A. Noreen lediga fléniska legatet, och konsistoriet beslöt tillstyrka, att nämnda legat måtte tilldelas doc. Pfannenstiel, att af honom åtnjutas från och med sistlidne hösttermin, då detsamma blef ledigt.

Sedan från fakulteterna och sektionerna inkommit förslag om bortgifvande af årets understöd från Oscar II:s jubelfestdonation, hade den för ändamålet tillsatta komitén afgifvit yttrande, men som inom komitén rådt olika meningar, huruvida understödet skulle till hela dess belopp tilldelas docenten A. Noreen eller fördelas mellan honom och docenten A. N. Lundström, hade yttrandet öfverlemnats till konsistoriet, som beslöt företaga detsamma till behandling den 10 instundande maj.

Efter det större konsistoriet den 9 sisl. februari hos kanslern gjort framställning att för uppförande å astronomiska observatoriets tomt af en byggnad af sten för meteorologiska institutionens behof och för hvilken byggnad, som beräknats skola kosta 15,000 kr., gas- och vattenledning inberäknad, på enskild väg anskaffats 10,000 kr., måtte från universitetets reservfond anvisas 5,000 kr., hade öfverintendentsämbetet i afgifvet yttrande föreslagit vissa ändringar i byggnadsplanen. Då dessa ändringar enligt gällande brandordning för Upsala stad måste utföras, beslöt konsistoriet, på ansökan af prefekten för meteorologiska institutionen, professor H. H. Hildebrandsson, och i enlighet med drätselrådets tillstyrkande utlåtande, att hos kanslern göra framställning att, utöver förut begärda 5,000 kr., måtte för byggnadens fullständiga

uppförande och inredning anvisas ytterligare 1,000 kr. från reservfonden.

Med anledning af skrivelse från den komité, som blifvit tillsatt för att afgifva förslag till användning af universitetets efter dess nya byggnads uppförande ledigblifvande lokaler, beslöt konsistoriet, sedan professor C. R. Nyblom yttrat sig, anmoda komitén att föreslå särskild lokal för universitetets tafvelsamling. Inom komitén hade uppstått olika meningar, huruvida taflorna skulle fördelas på särskilda rum i universitetshuset eller inrymmas i en särskild lokal utom Gustavianum.

Förslag till tvänne Helmfeltska stipendier upprättades.

Den 3 maj. Ett större antal lediga stipendier tillsattes.

Ett af professor Th. M. Fries uppgjordt förslag till reglemente för Jonas Bjurzons premiefond remitterades till drätselnämnden.

Af utsedde komiterade afgifvet utlåtande i fråga om väkt förslag att inrätta flera docentstipendier remitterades till yttranden af de särskilda fakulteterna och sektionerna.

Teologiska fakulteten.

Den 26 april. Fakulteten beslöt anhålla, att hos riksdagen måtte utverkas anslag till tvänne nya fasta docentstipendier å 1,500 kr. hvardera, det ena i första rummet erforderligt för en docent i kyrkohistorien, det andra för fakultetens teoretiska linie i allmänhet.

Utsågs till innehafvare af ett *Sederholms* stipendium teol. stud. Gunnar Ekström, v.d., samt till innehafvare af ett stipendium i *David Carnegies Gustaf-Adolfs-donation* fil. kand. Karl Ludvig Bergström, norrl.

Tillsattes innehafvare af 5 riksdagens nyare och 8 kongliga stipendier.

Föreslogs, att professoren Cornelius måtte förordnas att jemte egen befattning uppehålla professoren von Schéeles examinationsskyldighet under senare hälften af maj månad detta år, under hvilken tid prof. von Schéele såsom censor vid allmänna läroverken vore förhindrad att själf bestrida nämnda skyldighet.

Föreslogs, att det genom docenten J. E. Berggrens tjänstledighet lediga docentstipendiet på fakultetens praktiska linie från och med den 1 nästkommande juli till innevarande års slut måtte tilldelas docenten H. D. Janson mot skyldighet för honom att tjänstgöra på nämnda linie.

Det språkvetenskapliga Sällskapet har under termen haft fyra sammankomster, på hvilka föredrag hållits öfver följande ämnen: Det inre ljudlösa talet, (Geijer) — Språket i äldre ryska traktater med Sverige (Hjärne) — Den moderna franska prosastilen (Vising) — Dubbelformer i modern engelska (Erdmann) — Nordostafrikas etnografi ur språklig synpunkt (Almkvist). — Sällskapets ordförande har under läsåret varit adj. P. A. Geijer.

Seminarierna.

I det nordiska seminariet hafva innevarande läsårs öfningar huvudsakligen utgjorts af tolkning och kommentering af Andreas J. Prytz "Comoedia om konung Gustaf I" af år 1622, hvarjämte flere originalartiklar ventilerats samt några nyutkomna arbeten refererats och kritiserats. För höstterminen tilldelades det större premiet fil. kand. O. Hoppe, östg., det mindre fil. kand. E. Anderson Brate, v.d. För vårterminen tilldelades större premiet fil. kand. K. Ljungstedt, sthm., mindre premiet fil. kand. F. Andersson, upl.

I det romanska seminariet ha öfningarna under detta läsår bestått i att noggrant öfversätta och syntaktiskt undersöka det af prof. K. Hofmann utgifna franska epos *Amis et Amiles*, hvilket, som bekant, behandlar en under hela medeltiden mycket omtytt saga, hvaraf man återfinner bearbetningar inom nästan alla länders litteratur. — Öfningarna hafva ledts af adj. P. A. Geijer. Vid vårterminens sista sammankomst tillerkändes premium åt Kand. J. Young, göteborg.

Stockholms högskola.

Föreläsningarna vid Stockholms Högskola under instundande hösttermin äro preliminärt fastställda på följande sätt:

Professor *Mittag-Leffler* föreläser öfver: *Integrationen af vissa grupper af lineära homogena differentialeqvationer*, samt leder det matematiska seminariet.

Professor *Brügger* skall senare uppgifva ämnet för sina föreläsningar.

Professor *Warming* föreläser *växtanatomi* och leder *fytotomiska* öfningarna.

Professor *Hj. Holmgren* föreläser *mekanik* (ämnet för föreläsningarna skall senare närmare angifvas).

Professor *Rubenson* föreläser *fysik* (ämnet för föreläsningarna skall senare närmare angifvas).

Doktor *Leche* föreläser *embryologi* och leder de *zootomiska* öfningarna.

Doktor *Petterson* föreläser *kemi* (ämnet för föreläsningarna skall senare närmare angifvas).

Doktor *Rydberg* föreläser *kulturhistoria*, troligen i tvänne kurser: 1. Om den romerska kulturen under de två första århundradena efter Kristus; 2. Forngermansk kulturhistoria, Baldersmyten, Germanernas äldsta hjältesagor.

Desutom kommer fru *Kowalewski* född *Corvin-Krukowski* att för professor *Mittag-Lefflers* åhörare föreläsa öfver: *Integrationen af vissa grupper af partiella differentialeqvationer*.

Lund.

Examina.

Den 24 april. Filosofisk licentiatexamen inom humanistiska sektionen (ämnen: nordiska språk, ny-europeisk lingvistik och historia) af fil. kand. Nils Olsén, sk.

Den 26 april. Juridisk kandidatexamen af löjtnanten vid Norra Skånska infanteriregimentet G. A. Broomé, sk.

Medicine licentiatexamen af med. kand. H. Flygare, sk.

Den 30 april. Filosofisk licentiatexamen inom matem.-naturvetenskapliga sektionen (ämnen: kemi, matematik och fysik) af civilingenjören, fil. kand. J. Bergstedt, östg.

Medicinsk kandidatexamen af O. Liwijn, gb.

Filosofiska fakulteten.

Under den 23 och 30 april hafva fakultetens sektioner till konsistoriet hemställt att såsom riksdagspetition förslå nya docentstipendier, sålunda att humanistiska sektionen föreslagit ett nytt docentstipendium för den språkliga gruppen, den matem.-naturvetenskapliga sektionen däremot 2 nya stipendier, ett för hvardera sektionen.

Mindre Konsistoriet.

I stället för proff. Wisén, Lidforss, Möller, Björling och Holmgren, hvilka skola fungera som censorer vid stundande afgangsexamen vid elementarläroverken, hafva förordnats respektive följande att bestrida nämde professorers examensskyldighet: adj. Södervall, doc. Wulff, adj. Dunér, docc. Möller och Rydberg.

Större konsistoriet.

Följande af konsistoriet företagna val hafva den 12 april af kanslern blifvit stadfästade:

till ledamöter i det *mindre konsistoriet* för en tid af tre år proff. Billing och Möller;

till ledamot af *drätselnämnden* för samma tid prof. Möller;

till ledamöter i *bibliotekskommissionen* för instundande akad. läsår proff. Warholm, Hamilton och Borelius;

till *dekaner*: prof. Rosenius för den teologiska fak., prof. Humbla för den juridiska fak., prof. Trägårdh för den medicinska fak., prof. Lysander för fil. fakultetens humanistiska sektion och prof. Areschoug för dess matem.-naturvetenskapliga sektion.

Den 2 april. Konsistoriet har beslutat att för betäckande af Botaniska institutionens brist å 500 kronor hos kanslern föreslå att hos kgl. m:t hemställa, det ifrågavarande belopp finge utgå från Akademikassan.

Fil. fakulteten hade till konsistoriet hemställt en till kgl. m:t

ställd underdånig skrivelse, att med afseende på de olägenheter, som medfördes af § 59 i Universitetsstatuterna, att minst hälften af fakultetens medlemmar jemte dekanus böra vara närvarande, för att fakulteten må anses fulltalig, det måtte medgifvas, att en beslutsmässig fakultet finge utgöras af 7 medlemmar — samma antal som fordras för ett fullständigt större konsistorium — samt sektionerna af 5 medlemmar, alt med inberäknande af dekanus.

Vidare hade samma fakultet föreslagit, att tjänstgöringsbetyg, som för närvarande afgifvas af fakulteten i dess helhet, i stället måtte afgifvas af vederbörande sektion.

Slutligen hade nämnda fakultet äfven till konsistoriet hemställt, att juridisk-filosofisk och medicinsk-filosofisk examen skola afläggas inför examenskommissioner bestämde af examinatorerna med fakultetens dekanus som ordförande i analogi med den anordning, som redan vore vidtagen i teologisk-filosofisk och juridisk-filosofisk preliminärexamen.

Konsistoriet biträdde alla tre förslagen.

Akad. Afhandling.

Till offentlig granskning framstälde fil. licentiaten och e. o. amanuensen vid fysiska institutionen *A. Rosén*, sk., den 19 april en för filosofisk doktorsgrad utgifven afhandling: "Om fotpunkt-kurvors karakterer". 40 sid. 8:o.

Lunds Universitets årsskrift

Tom. XIX. årg. 1882—83, en diger volym i kvartformat, har i dagarne fullbordats och företer följande innehåll:

I. *Theologi: Ahnfelt, O.*, Schleiermachers lära om Ångern (45 sid.),

II. *Rätts- och Statsvetenskap: Sydow, Ernst Fr. N. von*, Om hyresaftal rörande fast egendom, enligt romersk och svensk rätt (143 sid.) — (*Ljunggren, Gustaf*), Inbjudningsskrift till den högtidlighet, hvarmed nya universitetshuset i Lund kommer att invigas (24 sid.),

III. *Filosofi, språkvetenskap och historia: Thyrén, Johan*, Kritisk framställning af Herbert Spencer's "Principles of Psychology" (56 sid.) — *Cavallin, S. J.*, Ad syntaxin Thucydideam et Xenophonteam quaestiuunculae duae (36 sid.) — *Edgren, Hjalmar*, Quelques observations sur l'élément roman de l'anglais, considéré dans ses rapports au français moderne (40 sid.) — *Edgren, Hjalmar*, De codicibus nunnallis Indicis, qui in bibliotheca Universitatis Lundensis asservantur (7 sid.) — *Cederschiöld, Gustaf*, Forn-sögur Suðurlanda. Isländska bearbetningar af främmande romaner från medeltiden. Efter gamla handskrifter utgifna. Forts. från Tom. XVIII (203 sid.) — (*Ljunggren, Gustaf*), Studier öfver Runenberg. I, II. Inbjudningsskrifter (33 + 31 sid.) — (*Ljunggren, Gustaf*), Svea. Inbjudningsskrift (20 sid.).

IV. *Mathematik och naturvetenskap* (utg. med bidrag af k. Fysiografiska Sällskapet): *Bäcklund, A. V.*, Om ytor med konstant negativ krökning (48 sid.) — *Agardh, J. G.*, Till Algernas systematik. Nya bidrag. Forts. från Tom. XVIII. (177 sid. o. 4 tafl.) — *Bergendal, D.*, Bidrag till örtartade Dikotyledoners jämförande anatomi. I. Undersökningar öfver Geraniaceornas bygnad (134 sid. o. 6 tafl.) — *Ljungström, Ernst*, Bladets bygnad inom familjen Ericineæ. Ericæ (47 sid. o. 2 tafl.) — (*Ljunggren, Gustaf*), Lunds universitets årsberättelse 1882—83 (32 sid.) — Uppgift på föredrag, som blifvit hållna vid Fysiografiska Sällskapets sammanträden under läsåret 1882—83.

M. Billing.

Köbenhavn.

Universitetets festsal, der danner en rektangel, hvis ene langside er forsynet med vinduer, medens den anden langside og de to korte sider frembyde murflader, der ere bestemte til at dækkes af malerier, malede paa muren, er paa den lige over for vinduerne værende side smykket med 3 malerier. Det midterste og største af disse er malet af etatsraad Marstrand; det forestiller universitetets indvielse i Fruekirke d. 1 juni 1479. De to sidebilleder, der ere malede af etatsraad Bloch, forestille: Hans Tausen, der forsvarer biskop Rønnow, og kong Jacob VI:s besøg hos Tycho Brahe paa Hveen. I sept. 1878 var det sidste af disse 3 malerier færdigt.

I sommeren 1883 nedsatte konsistorium et udvalg, der skulde tage under overvejelse og gjøre forslag til fuldstændiggjørelsen af den billedlige dekoration i festsalen. Efter at udvalgets forslag

havde været behandlede i konsistorium, vedtog dette æmnerne for de 4 tilbage staaende malerier og indstillede til ministeriet, at etatsraad Bloch maatte udføre det ene af disse æmner, biskop Brochmand, der under ett besøg af Frederik III i hans hjem anbefaler den unge Peder Schumacher til denne. Konsistorium indstillede derhos, at der til udførelsen af de andre billeder succesive maatte indbydes til en konkurrence mellem danske kunstnere, samt at der paa finanslovsforslaget for 1885—86 maatte optages paa universitetets budget et beløb af 2,000 kr. til konkurrencen. Denne indstilling har ministeriet bifaldet under 18 april.

Blandt de literære arbejder, der i sin tid paatenktes udgivne i trykken i anledning af universitetets 400-aarige jubelfest i 1879, hørte universitetets matrikul, der indeholder fortegnelsen over alle danske og norske studenter, bakkalaureer og magistre fra aaret 1611 (den første matrikul er gaaet tabt) og er en overordentlig vigtig kilde for den ældre danske og norske personalhistorie. Ministeriet fandt imidlertid den gang betænkelighed ved at erhverve den fornødne bevilling af hensyn til de store krav, der da stilledes til universitetet. Efter at Universitetsbibliothekar Birket Smith paa ny havde henledet ministeriets opmærksomhed paa den store betydning, det vilde have for personalhistorien og dens dyrkere, at der ved udgivelsen i trykken af det anførte arbejde blev aabnet en lettere adgang end hidtil til at blive bekendt med dets indhold, optog ministeriet paa finanslovsforslaget for 1884—85 et beløb af 1,200 kr. som 1:ste bidrag af et tilskud af c. 13,000 kr., fordelt paa 10 à 12 aar. Forslaget forkastedes imidlertid.

— Ved kgl. resol. af 9 april er konsistoriums fuldmægtig, assistent i 1:ste revisionsdepartement *A. V. Holck* udnæmt til bogholder i universitetskvæturen fra den 1 juli d. aar at regne.

Examina.

Under 21 april er der fra ministeriet udgaaet en bekendtgørelse, indeholdende nærmere bestemmelser til gennemførelse af anordning af 25 oktbr 1883 om skoleembedsexamina, se revyens nr 6 og 7.

Den 26 april sluttedes tvende magisterkonferenser i kemi, ved hvilke der tilkendtes cand. pharm. & phil. *H. E. Koefod* og cand. phil. *Kr. Rørdam* Admissus.

Akademiske grader.

Doktorgraden i medicin er erhvervet den 4 april af læge *Jens Schou*. Afhandling: "Undersøgelser den pperiphære marvholdige nerveprimitivtraads bygning". Opponent: lektorerne Lange og Chievitz;

den 25 april af prosector anatomia *Poulsen*. Afhandling: "Om Fascierne og de interfasciale Rum paa Halsen". Opponent: prof. Plum og lektor Chievitz

Videnskabelige samlinger.

Universitetsbibliotheket. Efter at der i 5 aar havde været bevilliget et tilskud af 1,200 kr. aarlig til udarbejdelsen af nye kataloger, blev der i de 3 følgende aar bevilget 1,700 kr. i samme øjemed. Samme beløb er nu bevilget som et tilskud, foreløbig paa 3 aar, til udarbejdelsen af en ny alfabetiske katalog og fornyelse af realkatalogen. Af beløbet er 1,100 kr. beregnet til den alfabetiske katalog, 600 kr. dels til udgifter til papir, kapsler og lign., dels til udarbejdelsen af den systematiske katalog.

Botanisk have. I finanssaarene 1879—80 til 1883—84 bevilgedes aarlig 600 kr. til plantefysiologiske undersøgelser. Da det endnu i nogle aar vil være nødvendigt at anskaffe forskellige gjenstande hertil, er beløbet atter bevilget som 1:ste bidrag af et toaarigt tilskud ved finansloven for 1884—85.

Zoologisk museum. Den 22 april afgik professor, inspektor ved universitetets zoologiske museum, *J. E. Schiötte* ved døden.

Legater og stipendier.

Ved finansloven for 1884—85 er der bevilget 2,000 kr. aarlig i huslejegodtgørelse til privilegerede ansøgere af regens beneficent, som ere udelukkede fra at erholde dette, naar antallet af de privilegerede studerende overstiger 20. Der gives de overtallige privilegerede ansøgere valget mellem bolig i natura og huslejegodtgørelse af 20 kr. maanedlig. Se i øvrigt revyens nr 4.

Derimod ere de ved finanslovsforslaget begjærede bevillinger af 5 stipendieportioner à 1,000 kr. til understøttelse af unge videnskabsmænd samt forhøjelse med 2,000 kr. af bevillingen til rejseunderstøttelser (revyens nr 4) nægtede.

Nys afdøde kaptejn From Möller har ved testamente til universitetet legeret en kapital af 10,000 kr., der til minde om hans broder, prof. Gundelach Möller, som i sin tid var professor ved universitetet, og under dennes navn skal anvendes til oprettelse af et legat til det kirurgiske studiums fremme. Renten skal tilfalde 1 eller 2 studerende, efter nærmere bestemmelse af fakultetets kirurgiske professorer.

Efter konsistoriums indstilling har ministeriet under 4 april bevilget følgende rejseunderstøttelser af kommunitetets midler: dr. phil. K. F. Kinch 800 kr., dr. med. P. J. Bondesen 600 kr., dr. med. M. Tscherning, dr. phil., assistent ved universitetsbibliotheket J. A. Fridericia, cand. polyt. J. Lorenzen og cand. mag., adjunkt M. P. A. Traustedt hver 500 kr., cand. theol. P. G. Koch og dr. med. Chr. Gram hver 300 kr.

C. Goos.

Helsingfors.

Större konsistoriet.

Den 26 april. På förslag till nyinrättade professionen i anatomi uppförde kons. i första rummet prof. G. Asp, i det andra med. dr. A. B. Spoo. Prof. Asp erhöi 18 röster, dr. Spoo 6 röster till första förslagsrummet.

På förslag till lediga professionen i zoologi uppfördes e. o. prof. friherre J. A. Palmén. Andra sökanden e. o. prof. O. M. Reuter hade icke fullföljt sin ansökan.

Alexandersstipendiet för ett års studieresa i utlandet (5,140 mark) bortgafs åt doc. i botanik E. Wainio. Några röster tillföll dr. Hj. Mellin.

Backmanska resestipendiet för pedagoger (2,400 mark) tilldelades fil. kand. M. Johnson för studieresa till Nord-Amerika.

Den 1 maj. I allmänt konsistorium under presidium af t. f. vice kanslern anställdes rektorsval för trienniet 1884—87. Tjugusju ordinarie professorer deltog i valet. De flesta rösterna tillföll prof. Ahlqvist (15 röster), prof. Rein (13 röster) och nuvarande rektor statsrådet Lagus (13 röster). Den sistnämde afsade sig förtroendet, hvarför nytt val till tredje rummet anställdes. Härvid erhöi prof. Råbergh 13 och prof. Pippingsköld 11 röster. På förslag uppförde kons. således i

1:sta rummet prof. A. Ahlqvist
2:dra " " Th. Rein
3:dje " " H. Råbergh

Meddelande om valet skulle göras hos kanslern, som äger utse rektor och prorektor bland de på förslag uppförda.

Ett ledigt Rehbinderskt stipendium (1,150 mark pr år) bortgafs åt fil. kand. G. Borenius (matematik).

Ett Palménskt stipendium (1200 mark pr år) tilldelades fil. mag. R. Westermarck (juridik).

Mindre konsistoriet.

Den 3 april. Till erhållande af tvenne lediga stipendier för studium af ryska språket (3,400 mark pr år under två års tid) förordade kons. hos kanslern fil. kand. A. Jefremon och stud. J. W. Öhqvist.

Den 1 maj. I skrifvelse från t. f. vice kanslern meddelades, att H. Majestät bifallit fröknarna Eskelin's och Rosqvist's ansökingar om rätt att aflägga studentexamen.

Enligt meddelande till rektorsembetet har kanslern på därom gjorda ansökingar beviljat nedannämde yngre vetenskapsiddkare understöd för studier i utlandet att ur de till kanslerns disposition ställda medel utgå till följande belopp:

Med. lic. W. Pipping	2,000 mark
Fil. kand. J. O. Wasastjerna	1,000 "
" " J. W. Otman	1,000 "
" " J. A. Arrhenius	1,000 "

Edv. Hjelt.

Lundequistska bokhandeln,

U p s a l a,

1 Drottninggatan 1.

Medicin.

- Bidder*, Gynäkologische Mittheilungen. 2: —
Credé, Die Verhütung der Augenentzündung der Neugeborenen. 1: 80.
Ebstein, Natur und Behandlung der Harnsteine. 16: —
Reger, Gewehrsschusswunden der Neuzeit. 5: —
Revue générale d'ophtalmologie. Recueil mensuel bibliographique, analytique, critique dirigé par *Dor & Meyer*. För ärg. 18: —
Steiner, Grundriss der Physiologie des Menschen. 10: —
Thümen, Die Bacterien im Haushalte des Menschen. 1: —

Naturvetenskaper.

- Kosmos*, Zeitschrift für die gesamte Entwicklungslehre. 1884: I: 1. 2: —
Krukenberg, Grundzüge einer vergleichenden Physiologie der Farbstoffe und der Farben. 3: 20.
Lundström, Pflanzenbiologische Studien. I. Die Anpassungen der Pflanzen an Regen und Thau. 7: 50.
Meyer, Die modernen Theorien der Chemie. 17: —
Fourier, Analytische Theorie der Wärme. 12: —
 Zeitschrift für wissenschaftliche Mikroskopie und für mikroskopische Technik. Herausgeg. von *W. J. Behrens*. För ärg. 20: —

Juridik.

- Bornhak*, Geschichte des preussischen Verwaltungsrechts I. 8: —
Ihering, Der Zweck im Recht I. 12: —
John, Geschichte der Statistik I. 10: —
Klang, Zur Arbeiterversicherungsfrage in Oesterreich. 1: 40.
Lewis, *Reatz* und *Schroeder*, Das Seerecht. 12: —
Waitz, Die Verfassung des fränkischen Reichs. III: 8: —

Språkvetenskap.

- Brinkmann*, Syntax des Französischen und Englischen in vergleichender Darstellung. I. 12: —
Gemoll, Quellen, Verfasser und Abfassungszeit der Geoponica. 8: —
Kuhnert, De cura statuarum apud Græcos. 2: 50.
Madvig, Syntax der griechischen Sprache. 5: —
Varnhagen, Longfellow's "Tales of a wayside inn" und ihre Quellen. 3: —

Historia och Reseskildringar.

- Andrée*, Die Metalle bei den Naturvölkern. 5: —
Bermann, Oesterreich-Ungarn im XIX Jahrhundert. 12: 50.
Cavour, Briefe. I. 1821—1852. 6: —
Lippert, Geschichte der Familie. 6: —
Michaud, Louis XIV et Innocent XI. 5: 25.
 Mittheilungen aus der historischen Litteratur. För ärg. 4 hftn. 6: —
Ourlzel, Les essais de lord Macaulaye. 4: 50.
Passarge, Sommerfahrten in Norwegen 2 Bd. 10: —
Schreiber, Ausführliches Lexikon der griechischen und römischen Mythologie h. 1—3 à 2: —
Madame la duchesse de Tourgel. Memoires. 2 Bd. 11: 25.
Villari, Niccolò Machiavelli e i suoi tempi. 3 Bd. 18: —
 Zeitschrift für allgemeine Geschichte, Kultur-, Litteratur- und Kunstgeschichte. För ärg. 12 kr.

Literatur- och konsthistoria. Ästetik.

- Goldbaum*, Literarische Physiognomien. 3: 50.
Hamerling, Prosa. 2 Bd. 10: —
Hirzel, Verzeichniss einer Goethe-Bibliothek. 3: —
Katscher, Charakterbilder aus dem XIX Jahrhundert. 6: —
Marx, Allgemeine Musiklehre. 8: —
Reuseus, Eléments d'archéologie chrétienne I. 20: —
Schletterer, Studien zur Geschichte der französischen Musik 2 Bd. 10: 50.

Theologi och filosofi. Undervisningsväsen.

- Bestmann*, Die Anfänge des katholischen Christentums und des Islams. 2: 80.
Cucheval-Clarigny, L'instruction publique en France. 2: 25.
Dillmann, Das Realgymnasium. 2: —
Jacobsen, Untersuchungen über das Johannesevangelium. 2: —
Kähler, Die Wissenschaft der christlichen Lehre. 3: —
Krause, Kant wider Kuno Fischer. 3: —
 Laienpredigten I. 3: —
Natorp, Forschungen zur Geschichte des Erkenntnisproblems im Alerthum. 7: —
Ribot, Psychologie allemande contemporaine. 5: 65.
 —»—, Psychologie anglaise contemporaine. 5: 65.
Staudinger, Noumena. 4: —
Sully, Die Illusionen. 6: —

I bokhandeln har utkommit:

SENILIA

Dikter på prosa

af

IWAN TURGENJEFF.

Öfversatt från ryskan af

ALFRED JENSEN.

Andra uppl.

Pris: 1: 50.

“— — — Vi känna igen den ädle skalden drag för drag: hans omutliga sanningskärlek, hans glödande fosterlandskärlek, den skarpa blick, hvarmed han tränger till hvarje saks kärna, hans härliga, storartade förutsättningsfrihet och deraf följande ädla fördragsamhet, hans innerliga medkänsla för djuren, hans dystert färgade, pessimistiska, djupt manliga verldsåskådning.”

(Aftonbladet.)

NOVELLER

af

EDMONDO DE AMICIS

och

SALVATORE FARINA.

Öfvers. af

HUGO HAGELIN.

Innehåll:

Amicis: Manuel Menendez.

Farina: Spader-knekt.

En äktenskapsskildnad till säng och säte.

Pris: 1: 50.

ALLMOGEBERÄTTELSE

af

AUGUST BONDESON.

I

Julkvällen. — Vadet. — Under rasten.

Pris: 80 öre.

Herrar Förläggare, som önska få sina förlagsartiklar anmälda i Nordisk Revy, ombedjas att i tid till Redaktionen insända desamma.

I bokhandeln ha utkommit:

I ÄKTENSKAPSFRÅGAN.

Betraktelser med anledning af
H. Ibsens familjedramer

af

L. H. ÅBERG.

Pris: 1: 25.

“— — — Den bästa redogörelse för äktenskapets teori, som vår litteratur äger, — förtjänar att finna uppmärksamma läsare särskildt i en tid sådan som denna, då de gamla sedliga formerna för förhållandet mellan man och kvinna angripas från så många håll, och då ofta det yngre släktets författare bjuda, i stället för hvad de rifvit ned, antingen ingenting alls eller ock mer eller mindre hållningslösa godtyckshistorier, som i detta hänseende sanerligen äro “stenar i stället för bröd”. Författaren till denna skrift lämnar däremot visserligen den gamla yttre auktoritetstrons botten, men har i en högre världsåkt en ny fast mark att bygga på.”

(Nornan.)

Nordisk Revy,

tidning för vetenskaplig kritik och universitetsangelägenheter, utgifves i *tvänne semestrar* (16 nummer), den första omfattande höstterminen (15 Sept.—15 Dec.), med 7 nummer, den andra, vårterminen (30 Jan.—30 Maj), med 9 nummer, och kostar pr årgång: på posten, utom postarvode, 3: 75; i bokhandeln 3: 75.

Annonser för införande i Nordisk Revy mottagas antingen direkt af undertecknade eller genom S. Gumælius' annonsbyrå, Stockholm. Pris: pr petitrad 20 öre, half sida 10 kr., hel sida 18 kr.

R. Almqvist & J. Wiksell.

Innehåll:

George: Framåtskridandet och Fattigdomen.

Hjärne: Sigismunds svenska resor.

Gustafson: Svensk fornforskning 1882—83.

Svenska sällskapet för antropologi och geografi.

Svenska litteratursällskapet.

Nilén: Prisciana.

Wölfflin: Archiv für lateinische Lexikographie und Grammatik.

Rolland: Recueil de chansons populaires.

Tobler: Schweizerische Volkslieder.

Fritzner: Ordbog over det gamle norske sprog.

Tidskriftsöfversikt i Germanska språk.

Ilne: Geschichte der pflanzenphänologischen Beobachtungen.

Hoffmann: Phänologische Beobachtungen.

Reyer: Aus Toskana.

Kjeldahl: Methode zur Bestimmung des Stickstoffs.

Universitetsangelägenheter (Upsala, Stockholm, Lund, Köbenhavn, Helsingfors).

Annonser.